

Tanja Ronkainen

RAVIKATSOMON SUUNNITTELU

RAVIKATSOMON SUUNNITTELU

Tanja Ronkainen
Opinnäytetyö
Kevät 2019
Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma

Tekijä(t): Tanja Ronkainen
Opinnäytetyön nimi: Ravikatsomon suunnittelu
Työn ohjaaja(t): Anu Montin
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2019
Sivumäärä: 55 + 6 liitettä

Raviradoilla katsojien määrä on laskenut vuosikymmenien aikana. Nykypäivänä raviurheilu kilpailee monien muiden harrastusten kanssa ihmisten vapaa-ajasta. Rakennuskanta Suomen raviradoilla on vanhahtavaa ja tekniseltä käyttöältään elinkaarensa loppupuolella. Katsomot ovat varsin pienellä käyttöasteella ja ylläpitokustannukset voivat olla suuret, minkä vuoksi ravipäivien lisäksi on löydetävä oheiskäyttöä kustannusten kattamiseksi.

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli herättää ajatus, että ravikatsomot ovat monen tapahtumaan taipuvia rakennuksia. Toisena tavoitteena opinnäytetyössä oli suunnitella hankesuunnitelmatasoiset luonnokset raviradan katsomorakennuksesta. Tarkoituksena oli suunnitella katsomorakennus, joka palvelee monipuolisesti raviyleisöä, mutta on helposti käytettävissä myös muihin tapahtumiin.

Aluksi opinnäytetyössä tutustuttiin raviratoihin, niiden katsomorakennuksiin, raviurheiluun sekä ravien historiaan. Sen jälkeen suunniteltiin Oulun Äimäraution raviradalle uusi katsomorakennus. Suunnittelua ohjasivat rakennusten käyttöturvallisuus ja paloturvallisuus sekä esteettömyys. Luonnossuunnitelmat toteutettiin ArchiCAD 21 -ohjelmistolla.

Työssä laadittiin katsomorakennuksesta luonnossuunnitelmat, joita voidaan hyödyntää uuden katsomorakennuksen suunnittelussa tai vanhan remontoinnissa. Lisäksi kartoitettiin ja ideoitiin raviradan oheiskäyttömahdollisuuksia. Opinnäytetyön haluttiin myös herättelevän Suomen raviratojen henkilökuntaa miettimään, että jo pienillä uudistuksilla voitaisiin raviyleisön viihtyvyyttä lisätä ja näin innostaa tulemaan raveihin uudestaan.

Asiasanat: raviurheilu, ravirata, katsomot, suunnittelu, Äimärautio

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Construction Architecture

Author(s): Tanja Ronkainen
Title of thesis: Design of Trotting Stand
Supervisor(s): Anu Montin
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2019
Pages: 55 + 6 appendices

The number of viewers in Finland's horse racetracks has declined over the decades. Nowadays racing horse sports compete with many other hobbies for people's free time. The buildings on Finnish horse racing tracks are old and are in the end of their technical lifetime. The buildings of horse racetracks have a relatively low occupancy rate and the maintenance costs can be high. In addition to horse races, it is necessary to find additional uses to cover the costs.

The aim of thesis was to arouse the idea that horse racing is a comprehensive hobby and the grandstand can be used for many events. In this thesis one of the main tasks was to create a draft plan of a grandstand.

In the beginning of this thesis, the base knowledge of horse sports was gathered. Furthermore, some horse tracks, their grandstands and history were introduced. The design was planned to racetrack of Oulu Äimärautio. The design was guided by the operational safety and fire safety of buildings and accessibility environment. The plans were created with the ArchiCAD 21 -software.

In conclusion the draft plans were prepared for the grandstand and find many other possibilities to use of the racetrack. The thesis was also intended to inspire the Finnish racetracks to think that even small reforms could increase the hospitality of the public and thus inspire them to re-enter to the races.

Keywords: trotting, racetrack, trotting stand, design, Äimärautio

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
1 JOHDANTO	6
2 RAVIURHEILU	8
2.1 Ravihevonen	8
2.2 Raviurheilun historiaa Suomessa	9
2.3 Ravikilpailut	11
2.4 Ravit tapahtumana	13
2.4.1 Paikallisravit ja Toto-ravit	16
2.4.2 Suurkilpailut	18
3 RAVIKATSOMO	20
3.1 Ravikatsomotyypit	20
3.2 Raviradan ja katsomorakennuksen oheiskäyttö	24
4 RAVIKATSOMO ÄIMÄRAUTIOLLE	27
4.1 Alueen historiaa ja nykytilanne	29
4.2 Ravikatsomosuunnitelman toteutus	34
4.3 Suunnitteluun vaikuttavat ohjeet ja määräykset	45
5 POHDINTA	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Raviurheilu on monipuolinen hevosharrastus ja on yksi Suomen suosituimmista urheilulajeista. Suomi kuuluu neljän suurimman ravimaan joukkoon Euroopassa ja suomalaista raviosaamista arvostetaan maailmalla.

Suomessa raviurheilu on alkanut 1800-luvulla jääraveista, jotka on ajettu vuonna 1817 Turun Aurajoen jäällä. Ensimmäinen maarata on valmistunut Helsingin Oulunkylään vuonna 1882. Suomen ensimmäinen lasikatsomo raviradan yhteyteen rakennettiin vuonna 1966 Forssan Pilvenmäelle. (1, s. 6-17.)

Oulun ravirata on Suomen pisimpään samalla paikalla toiminut ravirata, joka on perustettu vuonna 1908 Oulun Äimärautiolle. Katsomorakennus Äimäraution raviradalle valmistui vuonna 1974 ja rakennusta on laajennettu vuonna 1994. Helmikuussa 2018 katsomorakennuksessa syttyi tulipalo, joka tuhosi rakennuksen toisessa kerroksessa olleet toimisto-, VIP- ja tuomaristotilat sekä vaurioitti alakeran ravintolakatsomoa. (2.) Vuoden 2018 aikana katsomorakennus remontoitiin ja uudet toimisto- ja tuomaristotilat ovat rakentumassa vuoden 2019 kuluessa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella kokonaan uusi ja suurempi ravikatsomo Oulun Äimärautiolle palvelemaan monipuolisesti raviyleisöä. Tarkoituksena on, että rakennus on helposti hyödynnettävissä muidenkin tapahtumien, kuten juhlien, konserttien ja koulutusten järjestämiseen. Opinnäytetyössä on luotu kuvitteellinen tilanne, jossa katsomorakennus olisi mahdollista rakentaa kokonaan uudestaan kuitenkin historiaa kunnioittaen.

Taustatyönä opinnäytetyössä perehdytään raviurheiluun sekä kartoitetaan erilaisia ravikatsomoita Suomessa ja toimintoja ravikatsomoissa. Taustatyövaiheesta saatujen tietojen perusteella opinnäytetyössä suunnitellaan luonnostasoiset suunnitelmat sekä mallinnetaan katsomorakennus. 3D-mallinnuksen avulla saadaan havainnollistettua rakennuksen sisälle sijoittuvien tilojen massoitteelu ja toiminnallisuus.

Haasteena työssä on ravikatsomon suunnittelu ja erilaisten toimintojen sujuva yhdistäminen, koska varsinaista ohjetta ravikatsomon suunnitteluun ei ole olemassa.

2 RAVIURHEILU

Suomessa raviurheilua seuraa raviradoilla paikan päällä noin 670 000 katsojaa vuosittain, lisäksi kaikki Toto-ravit ovat katsottavissa live-lähetyksinä TotoTV:stä. Raveja järjestetään Suomessa 363 päivänä vuodessa 43 eri raviradalla, vain jouluaattona ja joulupäivänä ei ajeta raveja. (3.) Radoista eteläisin on maan keskusravirata Vermo, joka toimii 18 maakuntaradan kanssa ympäri vuoden. Loput 24 ravirataa on toiminnassa kesäaikana, lisäksi Suomesta löytyy yli 120 harjoitusravirataa. (4.) Luvuissa 2.1–2.2 käsitellään raviurheilun historiaa ja lajin kehitystä sekä katsojamäärien muutoksia 1950-luvulta 2000-luvun alkuun. Lisäksi käsitellään raviurheilua lajina, ravien järjestämiseen vaadittavaa osaamista sekä erityyppisiä ravitapahtumia Suomessa.

2.1 Ravihevonen

Suomessa järjestetään ravilähtöjä kylmäverisille ja lämminverisille hevosille. Kylmäveriset hevoset polveutuvat esihistoriallisesta Pohjois-Euroopassa eläneestä työhevosrodusta, joka alun perin jalostettiin raskaiden kuormien vetämiseen. Kylmäverisiin hevosrotuihin lukeutuu suomenhevosen lisäksi muun muassa Ruotsin ja Norjan kylmäveriset hevoset. Lämminveriset hevoset ovat rakenteeltaan kevyempiä ja nopeampia kuin kylmäveriset. Alun perin lämminveriset on jalostettu ratsuiksi. Lämminverisiin hevosrotuihin kuuluvat muun muassa amerikanravurit ja ranskanravurit, joiden jalostus on aloitettu risteyttämällä paljon laukkakilpailuissa käytettävää Englannin täysveristä-hevosrotua ja puoliverisiä hevosrotuja. (5, s. 9, 19, 46.)

Ravi on yksi hevosen luonnollista askellajeista. Ravi on kaksitahtinen askellaji, jossa ristikkäiset jalkaparit laskeutuvat maahan yhtä aikaa ja askelten välissä on selkeä liitovaihe. (6, s. 90.) Maailmalla hevosilla käydään myös laukkakisoja, joissa hevonen liikkuu kiitolaukalla. Laukkakilpailuissa ohjastaja on aina ratsastaja, jockey. (5, s. 29.) Suomessa järjestetään vain ravilähtöjä, jossa hevonen voidaan hylätä väärästä askellajista (7).

Raviurheilun keskipisteenä on itse urheilija, ravihevonen, jonka hyvinvointi on lajin ehdoton edellytys. Hevosen hyvinvoinnin varmistaminen on myös raviurheilun

kehittämisessä keskeinen elementti, jota valvoo Suomen Hippoksessa työskentelevä johtava eläinlääkäri. Hevosen jokapäiväisestä hyvinvoinnista huolehtivat hevosenhoitaja ja valmentaja. (8.)

2.2 Raviurheilun historiaa Suomessa

Hevosten nopeudesta on kilpailtu ympäri maailmaa sen jälkeen, kun ihminen on kesyttänyt hevosen. Lämminveriraviurheilu sai alkunsa 1700-luvulla Yhdysvalloista, jossa käydään raviurheilun lisäksi myös muun muassa laukkakilpailuja. (5, s. 117.) Raviurheilun kehitys alkoi hevosten raviominaisuuksien arvostamisesta ja kilvanajo sai alkunsa erilaisista haastetilanteista, kuten leikkimielisestä kilvanajosta kirkkomatkalla (9).

1800-luvun loppupuolella Suomessa perustettiin yksityisiä raviseuroja ja valtio ryhtyi tukemaan kilpa-ajoa. Vuonna 1907 perustettiin suomenhevosten kanta-kirja, jolloin suomenhevosen jalostus aloitettiin ja sekarotuisten hevosten kilpailuoikeus poistettiin. Vuonna 1919 maan johtavat raviseurajat perustivat raviurheilun keskusjärjestön, Suomen Ravirenkaan. Ensimmäiset suomenhevosten kuninkuusravit järjestettiin Lahdessa vuonna 1924. (10.) Kuninkuusravit ovat säilyttäneet suosionsa vuosien saatossa ja ovat nykypäivänä suurin yksittäinen kaksipäiväinen ravitapahtuma Suomessa (katso luku 2.4.2. Suurkilpailut).

Ravitalouteen ovat vuosikymmenien aikana vaikuttaneet vahvasti ravipelien muutokset. Suomen ravitalous muiden kehittyneiden ravimaiden tavoin lepää hyvin vahvasti ravipelien kilpailukyvyn ja suosion varassa. Ravipelit ovat Totopelejä, jotka ovat olleet mukana raviurheilussa vuodesta 1928 lähtien. (9.)

Vuonna 1959 Suomen Ravirengas myönsi kilpailuoikeuden Suomessa lämminverihevosille ja ensimmäinen kotimainen lämminverilähtö ajettiin vuonna 1960 (10). 1960 - 1970-luvuilla kaupungistuminen modernisoi Suomen raviurheilua. Ravikilpailujen ja katsojien lukumäärä kasvoi, lisäksi pelivaihdot kehittyivät. Olosuhteet raviradoilla piti saada kelvolliseen kuntoon infrastruktuurin ja pelaamisen suhteen. Ravirenkaan ja paikallisten raviyhdistysten tavoitteena oli saada isoimmille paikkakunnille ravikeskukset, enää eivät riittäneet pelkkä kavioura ja tuo-

marikoppi. Suunnittelussa lähtökohtana oli yleisön viihtyminen palveluineen. Urheilukisojen ravintolapalvelut esimerkiksi jääkiekossa ja jalkapallossa kehittyivät Suomessa paljon hitaammin kuin raviurheilussa. Ravikatsomoiden investoimiseen vaikuttivat rahapelien pelaajien osuuden nousu sekä vuonna 1969 tehty asetusmuutos, jonka myötä raviurheilu alkoi saamaan valtionavustuksia totalisaattorivoittovaroista. (11, s. 145-146, 150.)

1950-luvulla ja 1960-luvun alkupuolella yleisömäärät pysyivät 100 000 katsojan tietämissä. Ravien suosio 1960-luvun puolivälistä lähti tasaiseen nousuun ylitäten 600 000 katsojan määrän vuonna 1973. Miljoonan katsojan raja ylitettiin vuonna 1977 ja vuonna 1980 raveja kävi seuraamassa 1 191 517 katsojaa. (11, s. 148.)

Ensimmäinen maalikamera, joka oli Suomen Ravirenkaan omistama, otettiin käyttöön vuonna 1966 Forssan raviradalla. Maalikamera kiersi suurimmissa raveissa eri puolilla maata, kunnes vuonna 1974 saatiin kymmenen uutta kameraa käyttöön. (1, s. 127.)

Vuonna 1973 hevosjalostuksen ja raviurheilun keskusjärjestöt yhdistyivät Suomen Hippos ry:ksi. Ns. ravikriisi ajoittui 1980-luvun alkupuolelle, kun valtakunnallinen ravipeli siirtyi Veikkauksen hoidettavaksi ja arpajaisverolaki uudistui. Näistä syistä kehitys hidastui ja häiriintyi useiksi vuosiksi, vasta 1980-luvun lopulla talousbuumi nosti palkintokehitystä ja innosti hevoskasvatukseen. (9.)

Yleisömäärä 80-luvulla kasvoi tasaisesti ja vuonna 1990 yleisöä raveissa oli 1 499 000 katsojaa. Koko Suomea koskettanut 1990-luvun alun lama kuitenkin hidasti alan kehitystä useamman vuoden, pelivaihdot laskivat ja yleisömäärä tipui reiluun miljoonaan. Laman myötä ja etäpelipisteiden tullessa käyttöön yleisömäärä raveissa lähti laskuun, vuonna 2002 yleisöä oli enää alle 800 000 katsojaa. (11, s. 298, 309, 358.)

Pelipisteverkostoa on kehitetty vauhdilla varsinkin 2000-luvulla. Totopelejä pelataan raviradoilla paikan päällä, nettipalvelun kautta ja lisäksi noin 950 myyntipisteessä ympäri Suomen. Hevospelien kokonaisvaihto on vuosittain noin 230 miljoonaa euroa. Nykypäivänä valtion omistama rahapeliyhtiö Veikkaus hallinnoi

kaikkia ravipelejä. Veikkauksen tuotoista 4 % ohjataan hevosurheiluun Maa- ja metsätalousministeriön kautta. Summa jaetaan 95-prosenttisesti Suomen Hippos ry:n esityksestä avustuksina ja 5-prosenttisesti Maa- ja metsätalousministeriön tukina. Rahat käytetään hevosurheilun ja hevoskasvatuksen edistämiseen, ravikilpailuissa jaettavaan palkintoihin, ravikilpailujen järjestämiseen, hevosten hyvinvointiin, poniravitoiminnassa nuorisotyöhön ja ratsastusurheiluun. (9.)

Raviurheilua ja ratsastusta markkinoitiin vahvasti vuonna 2017 *Mahdollisuuksien hevonen* -hankkeen tiimoilta. Samana vuonna juhlittiin 100-vuotiaasta Suomea ja suomenhevosen 110-vuotiaasta taivalta. Hankkeeseen liittyi toukokuun lopussa kaksipäiväinen Hevoset Kaivarissa -tapahtuma, joka keräsi Helsingin Kaivopuistoon 45 000 hengen yleisön. Tapahtumalla saatiin hevosurheilua ihmisten tietoisuuteen, koska kolmannes kävijöistä oli muita kuin hevosharrastajia ja 80 % yleisöstä oli muita kuin raviurheilun harrastajia. (12.)

2.3 Ravikilpailut

Suomen Hippos ry on laatinut ravikilpailusäännöt, joita noudatetaan kilpailuissa. Ravikilpailuissa hevosta ohjastamaan pääseminen vaatii hevosen käsittelykokeuksen lisäksi c-ajolupakurssin suorittamisen sekä ajolisenssin. Ravitapahtumissa kilpailupaikalla hevosten käsittelyä, kilpailuolosuhteita ja hyvinvointia valvoo ylimpänä eläinsuojeluvalvojana kilpailueläinlääkäri. Ravilähdön aikana tuomaristo valvoo ohjastajien ajotapoja ja tarvittaessa rankaisee sääntöjen vastaisesta hevosen käsittelystä. (7.)

Lähtöihin voivat osallistua Suomessa syntyneet, Suomeen ulkomailta tuodut hevoset sekä ulkomailla kilpailurekisterissä olevat kilpahevoset. Hevosella on oltava voimassa oleva kilpailuoikeus ja sen on suoritettava hyväksytysti koelähtö. Koelähdössä hevosen on näytettävä ravivarmuus, nopeus sekä ratakäyttäytyminen ennen ensimmäistä kilpailuaan. Jo kaksivuotiaille lämminverisille ja kolmivuotiaille suomenhevosille ovat omat kilpasarjansa, tosin kilpailumäärää sekä matkan pituutta on nuorilla hevosilla rajoitettu. Kilpailuoikeus hevosella säilyy lämminverisillä kaksitoistavuotiaaksi ja suomenhevosilla viisitoistavuotiaaksi saakka. (7.)

Ravikilpailuissa on yleensä 6-13 lähtöä, joissa kilpaillaan voitosta, kunniaista ja rahapalkinnoista. Ravien aikataulutiedot, hevosten perustiedot ja aiemmissa kilpailuissa menestymisen sekä mm. ohjastajatiedot löytyvät ravien käsiohjelmasta. Lähdöt on jaettu sarjamäärityksillä eritasoisille hevosille. Hevosen lähtöön osallistuminen määräytyy siis sen kilpailu-urallaan voittamien rahojen, eli voittosumman perusteella. Lisäksi hevoset voidaan jakaa iän, sukupuolen tai ennätyksen mukaan lähtöihin, joissa ilmoitetut ja hyväksytyt hevoset arvotaan lähtöradoille. (7.)

Ravilähdöt ajetaan kaviouralla, jotka Suomessa ovat yleisesti 1 000 metrin pituisia. Kaviouralla on reilut 200 metrin suorat sekä lähes 300 metriä pitkät kaarteet. Pintakerrokseltaan kaviourat ovat hiekan ja kivituhkan sekoitetta. Kilpailtavat matkat ovat yleensä 1 609, 2 100, 2 600 tai 3 100 metriä ja juoksusuunta radalla on vastapäivään. Lähtö tapahtuu joko auto- eli ryhmälähtönä tai tasoitusajona eli volttilähtönä. (7.)

Autolähdetyksessä kaikki hevoset juoksevat saman matkan ja lähtöön voi osallistua 15 hevosta, yleensä kuitenkin enintään 12 hevosta. Hevoset lähtönumeroilla 1-8 lähtevät eturivistä lähtöauton siivekkeiden takaa ja 9-12 toisesta rivistä (kuva 1). Jos ryhmälähdössä on 15 hevosta, lähtevät hevoset kolmesta rivistä. (7.)

KUVA 1. Autolähdössä 12 hevosta startissa

Tasoituslähdössä lähtö tapahtuu hevosten volttauksen ja lähtökomentojen saattelemana. Tasoituslähtöön voi osallistua maksimissaan kuusitoista hevosta. Tasoitusajossa on perusmatka ja tarvittaessa takamatkat 20 metrin välein. Eri pituiselle matkalle hevoset jaetaan pääsääntöisesti joko tasoitusennätykseen tai voit-

tosummaan perustuen. (7.) Käytännössä lähdössä annetaan esimerkiksi vähemmän tienanneelle lyhyempi kilpailumatka, jolloin hevosella on mahdollista hakea voittoa enemmän tienanneesta hevosesta.

Kärrylähtöjen lisäksi raveissa voi olla omana lähtönään raviratsastuslähtö eli monté-lähtö. Suomessa monté-ohjastajat ovat pääsääntöisesti naisia. Poniravilähtöjä voidaan järjestää 1–2 ravien yhteydessä tai kokonaan omina poniraveina. Poniohjastajat ovat iältään 10–17-vuotiaita. (7.)

2.4 Ravit tapahtumana

Raviurheilun alkuaikoina ravilähtöjä seurattiin aivan kaviouran laidalla, sisä- tai ulkoreunalla. Pysäköintipaikat sijaitsivat monesti radan keskiosalla. Tuomaritorina toimi esimerkiksi Lieksan raviradalla kuorma-auto 1960-luvun loppupuolella, kun toiminta raviradalla oli vasta alkamassa. Talkoohenki on ollut Suomen raviurheilussa kantavana tekijänä jo alkuajoista lähtien. Raviratoja on rakennettu talkoilla ja lahjoituspuutavaralla, lisäksi varoja on kerätty muun muassa lavatansseja järjestämällä. (1, s. 68.)

Nykypäivänä pienempiä raveja, kuten paikallisraveja, järjestetään edelleen talkooyöllä. Isompien raviratojen käytäntönä on maksaa rahallinen korvaus esimerkiksi varikkotyöntekijöille ravipäivästä. Lisäksi esimerkiksi raviratojen kunnostusta tai kevätsiivousta tehdään talkoovoimin. Raviratojen toiminnasta vastaavat paikalliset yhdistykset, Oulussa Pohjolan Hevosystävät ry. Oulun raviradalla vakituisessa palveluksessa toimii toiminnanjohtajan lisäksi kilpailusihteeri. Muutama työntekijä on tuntisopimuksella töissä, he hoitavat ravipäivänä ja ennen ravipäivää heille sovitut tehtävät. Ravipäivinä Oulun raviradan alueella työskentelee 50-70 henkilöä erilaisissa tehtävissä. Radan kunnossapidosta huolehtii ratamestari ja ulkopuolinen traktoriurakoitsija, Oulussa Traktoriurakointi A. Wiik. (13.)

Ravikilpailut ovat tarkkaan valvottuja sekä organisoituja tapahtumia, joista raportoidaan Suomen Hippokselle. Kilpailupäivänä täytyy Hippoksen mukaan olla nimettynä seuraavia henkilöitä:

- valvoja
- kolmesta viiteen kilpailutuomaria

- maalituomari
- päälähtettäjä ja lähettäjä
- kilpailueläinlääkäri kilpailujen ylimpänä eläinsuojeluvalvojana
- valjakkotarkkailija
- tasoitustenlaatija
- kuuluttaja, selostaja sekä haastattelija
- sisäasiainministeriön määräämä toton virallinen valvoja
- lähdönjärjestäjä
- varikkoalueen valvoja.

Raveissa täytyy olla paikalla koko ravien ajan ensihoitovalmius ja sairaanhoitopiirin hyväksymä sairaankuljetusyksikkö. (14.)

Lisäksi raveissa toimii järjestyksen valvoja, kengitysseppä, ratamestari, kilpailueläinlääkärin avustajia, varikkoalueen toimihenkilöitä, voittajahevosen loimittajat ja voittoseremonioissa avustavat henkilöt, totomyyjä sekä ravintola-, keittiö- ja kahviotyöntekijöitä. Yleensä työntekijät erottuvat raveissa toimihenkilöiden liiveistä (kuva 2).

KUVA 2. Ravien toimihenkilöitä Kaustisen Nikulan raviradalla

Kilpailupäivänä raviradan alueelle saapuvalla on maksettava pääsymaksu. Maksun suoritettuaan alueella liikkuminen on vapaata ja raveja voi seurata kaviouran reunalta, nykyään suoja-aidan takaa. Lisäksi lämmitetystä katsomosta voi löytää

monenlaista palvelua: istumakatsomon, ravintolakatsomon, kahvion tai jopa useamman, ruoka- ja anniskelupaikan. Toto-myyntitiskillä ja palvelupisteellä voi aloittelijakin kysellä raviurheilusta ja ravipelien pelaamisesta. Lapsille on järjestetty leikkipaikkaa sisällä ja ulkona, lisäksi monesti on tarjolla poniratsastusta sekä keppihevosesterata. Kuninkuusraveja lukuun ottamatta varikkoalueen talli-/katosalueella voi esimerkiksi käydä kysymässä valmentajalta hevosen kilpailukunnon.

Arkisin ravit aloitetaan yleensä klo 18 ja viikonloppuisin vaihtelevasti klo 12:n ja klo 18:n välillä. Lisäksi arkisin ajetaan lounasraveja klo 12 alkaen. Lounasraveihin on yleensä ilmainen sisäänpääsy. (15.)

Hevoset yleensä lämmitellään vajaa tunti ennen hevosen starttia, joten jo ennen ravien alkamista radalla on vauhdikasta nähtävää (kuva 3). Jotta eri lähtöjen hevoset erotetaan toisistaan, on hevosen valjaisiin kiinnitettävä numerokyltit, eli eri väriset voilokit. Lähtöjen värit löytyvät ravien käsiohjelmasta. Lähtöjä ajetaan yleensä kolme yhden tunnin aikana, jolloin kymmenen lähdön ravit ajetaan reilussa kolmessa tunnissa. Lähtöjen välissä on myös aikaa, jolloin myöhäisempien lähtöjen hevosia on kaviouralla lämmittelemässä. Lisäksi ravirata on voinut järjestää oheisohjelmaa lähtöjen välille, kuten esimerkiksi ohjattuja tallivierailuja.

KUVA 3. Lämminverihevosen lämmittely treenikärryillä Kajaanin raveissa

Hevosvaljakot tulevat esittäytymään tuomaristolle ja yleisölle kevyessä ravissa noin viisi minuuttia ennen lähtöä, minkä jälkeen kilpailijat suorittavat reipasvauhtisen verryttelyn (7). Lähdön jälkeen, tuomariston vahvistettua voittajan, voittajhevonen saa yllään sponsorin tunnuslogolla varustetun voittoloimen ja käy seremoniakehässä voittokuvissa sekä palkintojen jaossa. Seremoniakehässä ovat paikalla yleensä ohjastajan ja valmentajan tai hoitajan lisäksi hevosen omistajia, sponsoriyrityksen edustajat sekä raviradan toimihenkilöitä.

2.4.1 Paikallisravit ja Toto-ravit

Paikallisraveja järjestetään useimmiten kesällä, mutta myös talvella järjestetään jäälle auratulla kaviouralla raveja (kuva 4). Paikallisraveissa ei ole pelimahdollisuutta, mutta osallistujille maksetaan rahapalkintoja. Hevoset ovat yleensä lähialueen aloittelevia hevosia ja ohjastajat harrastelijoita. (15.) Hippokselle tilastoitujen yleisömäärien mukaan eri paikkakuntien paikallisraveissa vuonna 2018 yleisöä oli keskimäärin 560 katsojaa. Yleisömäärät vaihtelivat kuitenkin suuresti 150 katsojan syysraveista 3 300 katsojan jääraveihin, eikä kaikista paikallisraveista ollut ilmoitettu yleisömäärää. Ravikalenteriin vuodelle 2018 oli kirjattu 51 paikallisravipäivää, joista osa oli jouduttu perumaan. (16.)

KUVA 4. Paikallisravit lissä Illinsuvannon jäällä maaliskuu 2019

Toto-raveihin lukeutuvat paikallisraveista kaikki seuraavilla kilpailutasoilla olevat ravit, eli ravilähtöihin pystyy pelaamaan Toto-pelejä (15). Maakuntaradoista esimerkkinä Oulun ravirata, jossa vuonna 2018 oli Hippoksen kilpailuhaun (16) mukaan 34 ravipäivää. Ravipäivät jakautuivat seuraavasti:

- 22 arkiravipäivää, jotka olivat Toto4, Toto5 ja Magic Monday -raveina. Yleisöä arkiraveissa oli keskimäärin 1 000 katsojaa ja yleisöennätys arkiraveissa vuonna 2018 kirjattiin 29. marraskuuta 2 038 katsojalla
- kuudet lounasravit, joissa oli yleisöä keskimäärin 500 henkilöä ja suurin yleisömäärä kirjattiin 7.syyskuuta 652 katsojalla
- neljät lauantain Toto76-ravit, joissa oli yleisöä keskimäärin 2 800 henkilöä ja suurin yleisömäärä kirjattiin 8.syyskuuta 3 957 katsojalla
- kahdet sunnuntain ravit, joissa oli yleisöä keskimäärin 1 000 henkilöä.

Tilastoissa yleisömäärät ovat kuitenkin suuntaa antavia, koska mukana on porteiltä ostettujen lippujen määrä, johon lisätään kaksi henkilöä / kilpaileva hevonen sekä arvio paikalla olevista kausikorttilaisista (13).

Kesäradoilla ajetaan touko-syyskuun välisenä aikana ja tasoltaan ne ovat pääsääntöisesti Toto4- tai Toto5-raveja. Kesäraveissa näkee perinteisesti paljon yleisöä ja kokee kesätapahtuman tunnelmaa, kun paikalle on saavuttu kannustamaan oman paikkakunnan urheilijoita. (15.) Vuonna 2018 Toto-raveja järjestettiin kesäradoilla 58 kertaa. Osasta ei ollut kirjattu yleisömäärää, mutta 50 ravipäivän keskimääräinen yleisömäärä oli lähes 1 500. Suurin yleisömäärä oli kirjattu Härmän kesäradalla, jossa oli juhannuksena Toto76-ravit ja yleisöä paikalla 5 742 henkilöä. Osalla maakuntaradoista ei ajeta Toto-raveja talvella. Esimerkkinä Kajaanin ravirata (kuva 5), jossa ravit järjestetään yleensä välillä touko - lokakuu. (16.)

KUVA 5. Kajaanin Toto76-ravit kesäkuussa 2018

2.4.2 Suurkilpailut

Suurkilpailuksi luokitellaan kilpailu, jonka ensimmäinen palkinto on vähintään 15 000 euroa ja Suomen Hippos ry:n hallitus on myöntänyt luvan kilpailun järjestämiseen. Suomen pääradan, Vermon, isännöimä Finlandia-Ajo on yksi suuripalkintoisimmista kilpailuista Suomessa. Finlandia-Ajo ajetaan toukokuussa 110 000 euron ykköspalkinnolla ja kilpailu on kansainvälinen kutsukilpailu, johon pääsevät osallistumaan lämminveriset huippuhevoset. (17.) Suurkilpailun ympärille järjestetään pääsääntöisesti tasokkaat Toto-ravit ja esimerkiksi vuoden 2018 Finlandia-Ajo -päivänä ravattiin Vermossa yhteensä kahdeksan yli 11 000 euron ykköspalkinnolla olevaa lähtöä (16).

Puhuttaessa suuripalkintoisista raveista tarkoittaa se, että kilpailupäivänä ovat raviratojen huippu-urheilijat paikalla. Raviradalle saapuu paljon yleisöä seuraamaan kilpailua ja kannustamaan omia suosikkejaan voittoon. Aiemmin mainitun Finlandia-Ajon ilmoitettu yleisömäärä vuonna 2018 oli 8 620 henkilöä (16).

Suomessa merkittävin ravitapahtuma on kuninkuusravit, jossa mittelevät suomenhevoset. Alkujaan vuosittaiseen kilpailuun osallistuivat oriit ja tammat samassa sarjassa, mutta vuodesta 1948 lähtien tammat ovat kisanneet omassa kuningatarkilpailussa. Kilpailumatkat kisataan nykypäivänä kahtena peräkkäisenä

päivänä, ensimmäisenä päivänä ravataan 2 100 metrin matkalla ja toisena päivänä 1 609 ja 3 100 metrin matkoilla. Voittajiksi, eli kuninkaaksi ja kuningattareksi kruunataan ne hevoset, jotka ovat saavuttaneet parhaan yhteisajan kolmesta ajetusta kilpailusta. (18.)

Kuninkuusravit vetävät vuosittain kaksipäiväiseen ravitapahtumaan yli 50 000 katsojaa. Ravit järjestetään vuosittain vaihtuvalla järjestämipaikkakunnalla heinä-elokuun vaihteessa, järjestämisoikeutta hakevat maakuntaradat vuosia etukäteen. (18.) Vuonna 2018 kuninkuus- ja kuningatarkokonaiskilpailun palkintosummat olivat 45 000 euroa ja lisäksi jokaisessa osalähdössä palkintosumma voittajalle oli 15 000 euroa. Kuninkuusraviviikonloppuna ravattiin molempina kilpailupäivinä 12 ravilähtöä ja kaksi ponilähtöä. Vuoden 2018 kuninkuusraveissa ilmoitettu yleisömäärä Rovaniemen Mäntyvaaralla (kuva 6) oli lauantaina 24 360 henkilöä ja sunnuntaina 26 820 henkilöä. (16.)

KUVA 6. Kuninkuusravit sunnuntaina 2018 Rovaniemen Mäntyvaaralla

3 RAVIKATSOMO

Raviratojen kehitystä Suomessa käsiteltiin luvussa 2 Raviurheilu ja 2.2 Raviurheilun historiaa Suomessa. Luvuissa 3.1–3.2 käsitellään nykypäivänä olemassa olevia katsomorakennuksia ja niiden palvelutasoa sekä ravirata-alueiden käyttöasteen nostamista.

3.1 Ravikatsomotyypit

Katsomorakennuksen suunnittelun aluksi tutustuttiin Suomen eri raviratoihin ja katsomotyyppeihin. Katsomorakennuksista ei ole valmiiksi yhtenäistä tietopakettia, vaan tietoa haettiin lähinnä raviratojen omilta internet-sivustoilta. Lisäksi raviradoilla tutustuttiin paikan päällä rakennuksiin sekä havainnoitiin raviratojen ympäristöä. Kävi ilmi, että rakennukset eri paikkakunnilla noudattelevat tyyliltään hyvin pitkälti samanlaista ulkomuotoa. Rakennuksissa on tyypillisesti teräslasiseinää yli puolet julkisivupinnasta ja loput metallilevyverhousta. Taulukkoon 1 on koottu Suomen raviratojen katsomorakennusten rakennusvuodet.

TAULUKKO 1. Suomen raviradat ja katsomorakennusten rakennusvuodet

		Katsomorakennuksen valmistumisvuosi	Tiedossa oleva katsomon remontti-/laajennusvuosi	2. Katsomorakennus tai lisärakennus
Keskusrata	Helsinki, Vermo	1977		
Maakuntaradat	Forssa, Pilvenmäki	1966		
	Joensuu, Linnunlahti	1981		
	Jyväskylä, Killerjärvi	1974		1990
	Kajaani	1975		2010
	Kaustinen, Nikula	ei tiedossa		
	Kouvola	1971	1980	
	Kuopio, Sorsasalo	1980		
	Lahti, Jokimaa	1981		
	Lappeenranta, Lappee	1973	1989	1988
	Mikkeli	1979		1992
	Oulu, Äimärautio	1974	1994, 2018	2019
	Pori	1969	1999	
	Rovaniemi, Mäntyvaara	1982	2017	
	Seinäjoki	ei tiedossa	2019	
	Tampere, Teivo	1977		
	Tornio, Laivakangas	1981		
	Turku, Metsämäki	1978		
Ylivieska, Keskinen	1984			

Paikallisraviradoilta löytyy pääsääntöisesti tuomarirakennuksen lisäksi katsomorakennuksena vähintään takaseinällä varustettu, katettu katsomohalli. Paikallisraviradoilla harvoin on istumakatsomoa, mutta isommilta radoilta sellainen löytyy. Raviradoilta löytyy monesti avoin rinnealue, johon voi esimerkiksi viltin päälle asettua seuraamaan raveja. Lisäksi löytyvät ulkoistumakatsomo sekä autokatsomo, jolloin raveja voi seurata omassa autossa istuen (kuva 7).

KUVA 7. Autokatsomo ja taustalla Kajaanin raviradan katsomorakennus

Kajaanin raviradan edustalta avoin katsomorakennus on rakennettu 1975. Rakennuksessa ovat istumakatsomo, kahvio/grilli, tototiskit sekä wc-tilat. Erillinen tuomaritorni on valmistunut 2010, rakennuksesta löytyvät lisäksi baari terasseineen, ravintola ja keittiö sekä toimistotilat. (19.)

Rovaniemen Mäntyvaaralla sijaitseva ravirata on otettu käyttöön keväällä 1979 ja katsomorakennus on valmistunut vuonna 1982. Rakennuksesta löytyvät totohallin ja istumakatsomon lisäksi kahvila ja grilli sekä vuonna 2017 164 asiakaspaikaiseksi laajennettu ravintolakatsomo. (20.) Rovaniemellä raviradan ympärillä on suuret korkeuserot, mikä on mahdollistanut suuren amfiteatterimaisen maavallikatsomon rakentamisen. Laajat ulkokatsomoalueet (kuva 8) antavat hyvät puitteet suur tapahtumien järjestämiseen, sillä suurimmalla osalla yleisöä on hyvä näköyhteys kaviouralle. Pienempien ravien aikaan yleisön levittäytyessä

laajalle alueelle alue voi tuntua kolkolta ja kohtalainenkin yleisömäärä vaikuttaa pieneltä.

KUVA 8. Mäntyvaaran katsomorakennus, tuomaritorni ja maavallikatsomo

Suomen keskusraviradan, Vermon ravirata, tallit ja katsomorakennus (kuva 9) on rakennettu nykyiselle paikalleen vuonna 1977 Helsingin ja Espoon rajalle Lep-pävaaran kaupunginosaan (21).

KUVA 9. Suomen keskusraviradan, Vermon, katsomorakennus

Vermon katsomorakennuksesta löytyy 500-paikkainen ravintolakatsomo ja istumakatsomo 1 500 henkilölle. Avaran totohallin vieressä sijaitsee monipuolinen ravintola, joka tarjoaa monenlaista ruokaa ja virvokkeita sekä kahviotuotteita. Ravintolasta löytyy 150 asiakaspaikkaa sisätiloista ja 160 asiakaspaikkaa terassilta. Katsomorakennuksesta löytyy lisäksi tilausravintola, josta löytyy 350 asiakaspaikkaa. (22.) 8-30 henkilön seurueille on tarjolla seitsemän aitiota Vermon ravintolakatsomon yläosasta, joista on loistavat näköalat radalle. Rakennuksessa on lisäksi keittiö, huoltotiloja sekä erillinen noin 40 henkilön kokouskabinetti. Rakennuksen ylimpänä kerroksena on tuomariston tilat. (23.) Havaittiin, että useilla Suomen raviradoilla istumakatsomoissa on kuvassa 10 näkyvät muoviset kuppistuimet.

KUVA 10. Vermon istumakatsomoa ja taustalla ravintolakatsomo

Kauhavan Alahärmässä sijaitsee Suomen uusi ravirata rakennuksineen, alue on yksityisen rakentama ja omistama. PowerPark raviradan rakensi Lillbacka Powerco Oy ja ravirata otettiin käyttöön vuonna 2016. (24.) Raviradalla on ollut kesästä 2016 lähtien juhannustapahtumana Pohjoismaiden kylmäveristen suurkilpailu, Nordic King, jossa voittajan saama palkintosumma on 50 000 euroa (16). Havaittiin, että heti kaviouran tuntumassa olevassa katsomossa pääsee lähelle ravien tunnelmaa ja huikeat näkymät radalle löytyvät aurinkokatsomosta. Alimasta tasosta löytyvät wc-tilat ja toisesta kerroksesta isolla terassilla varustettu ravintola/kahvio. Rakennuksen kruunaa korkea tuomaritorni (kuva 11).

KUVA 11. PowerPark raviradan katsomorakennus ja tuomaritorni

3.2 Raviradan ja katsomorakennuksen oheiskäyttö

Maan pääradalla ravataan noin 60 päivänä vuodessa, kun taas maakuntaradoilla on ravipäiviä 11-45 (16). Keskimäärin maakuntaradoilla on 25 ravipäivää vuoden aikana. Kavioura on yleensä vapaassa harjoituskäytössä useampana päivänä viikossa, mutta katsomorakennukset ovat suurimman osan vuodesta vajaalla käytöllä. Tämä tarkoittaa sitä, että kulujen kattamiseksi raviradat miettivät kuumisesti alueen oheiskäyttöä ja tilojen vuokrausta. Suurin osa raviradoista tarjoaa internetsivujen perusteella tilojaan kokous-, juhla- ja messukäyttöön. Kokousten yhteyteen voi tilata muun muassa tallialueelle vierailun tai tandemajelun ravihevosella kokeneen kuskin kanssa.

Vajaakäyttöisen toimitilan kannattavuuden parantaminen -opinnäytetyö vuodelta 2013 on etsinyt ja ideoinut erilaisia keinoja toimitilojen taloudelliseen kannattavuuteen Keski-Suomen ravirata Oy:lle (25). Kyseisestä opinnäytetyöstä on poimittu muutamia oheistoimintaideoita ja kerätty raviratojen internetsivuilta jo käytössä olevia tapahtumia.

Minkälaisiin tapahtumiin ravirata rakennuksineen sitten taipuu? Alueiden infrastruktuuri ja isot pysäköintitilat mahdollistavat moninaiset tapahtumat sekä kesällä että talvella.

Tornion raviradalla järjestetään talvisin Snowcross-kilpailut, kun taas Lappeenrannan raviradalla järjestetään kesäisin Tractor Pulling -kilpailut. Joensuussa ravirata toimii Pohjois-Karjalan maakuntaviesti -hiihtokilpailujen kilpailukeskuksena helmikuussa ja heinäkuussa Ravifutiksen SM-turnauksen kisakenttänä. Forssan Pilvenmäen raviradalla järjestetään elokuun alkupuolella Pick-Nick-tapahtuma, joka on kansainvälinen harrasteajoneuvonäyttely. Tapahtumassa on mainostettu käyvän 30 000 kävijää yhden päivän aikana.

Sirkus Finlandia on tuttu näky useammalla Suomen raviradalla. Oulun raviradalla nähdään kesällä 2019 Color Obstacle Rush Suomi -väriestejuoksu, joka järjestetään Oulussa ensimmäistä kertaa. Tilaa raviradoilta löytyy markkinoille, kirpputoreille, myyjäisille ja messuille sekä ulkoilmakonserttien ja sotilasvalatilaisuuksien järjestämiseen. (26.) Lisäksi voisi ajatella, että tilaa raviradalta löytyisi myös kiertävälle Suomen Tivolille. Lapsille liikuntatapahtumana voisi olla talvella esimerkiksi talvirieha-hiihtoseikkailu radan keskiosaan rakennettuna.

Katsomorakennuksen sisätiloissa voi järjestää huutokauppatapahtumia, taidenäyttelyitä ja verkkopelitapahtumia. Elokuvailtoja ja jääkiekon tai muun urheilutapahtuman (ravien, hiihdon, yleisurheilun jne.) seuraamista on mahdollista järjestää, kun tiloissa on jo valmiiksi suuria näyttöjä tai valkokangas (26). Tilojen oheiskäytössä on otettava huomioon, että tilojen mahdollinen pimennystarve voi lisätä kustannuksia.

Pienempinä tapahtumina katsomorakennuksessa voisi järjestää perhekahvila- ja eläkeläistoimintaa, tiloja ja pöytiä riittäisi erilaisten askartelujen ja käsitöiden tekemiseen (25). Toto-hallit ovat yleensä useamman sadan neliön tiloja, jonne olisi mahdollista sijoittaa esimerkiksi ajo-, ammunta-, golf-, frisbeegolf- tai urheilu- simulaattorin. Interaktiivisen peliseinän luona voisi harrastaa virtuaalisesti muun muassa hyperslamia. Pelissä kaksi pelaajaa voi otella toisiaan vastaan reaktionopeutta ja koordinaatiota kehittävässä mailapelissä. Tällainen reaktionopeutta testaava peli olisi hauska lisä ravipäivän yhteyteen, jossa sekä nuorempi että vanhempi yleisö pääsisivät haastamaan toisiaan.

Erilaisia kilpailuja voisi järjestää raviradalla, kuten pöytätennis- tai jousiammuntaturnauksen, *vauvasta vaariin* -leikkimieliset olympialaiset, juoksu- tai pyöräilykilpailun kaviouralla. Lisäksi voisi ajatella tilojen toimivan avotoimistona tai etätyöpisteenä.

Hevosiin ja eläimiin liittyvät oheistapahtumat

Hevos-, koira- ja kissanäyttelyt sekä kouluratsastus- ja esteratsastuskilpailut ovat hyödyntäneet raviratojen tiloja. Maaseutunäyttelyitä järjestetään ainakin Porissa raviradan alueella, vuonna 2017 neljättä kertaa.

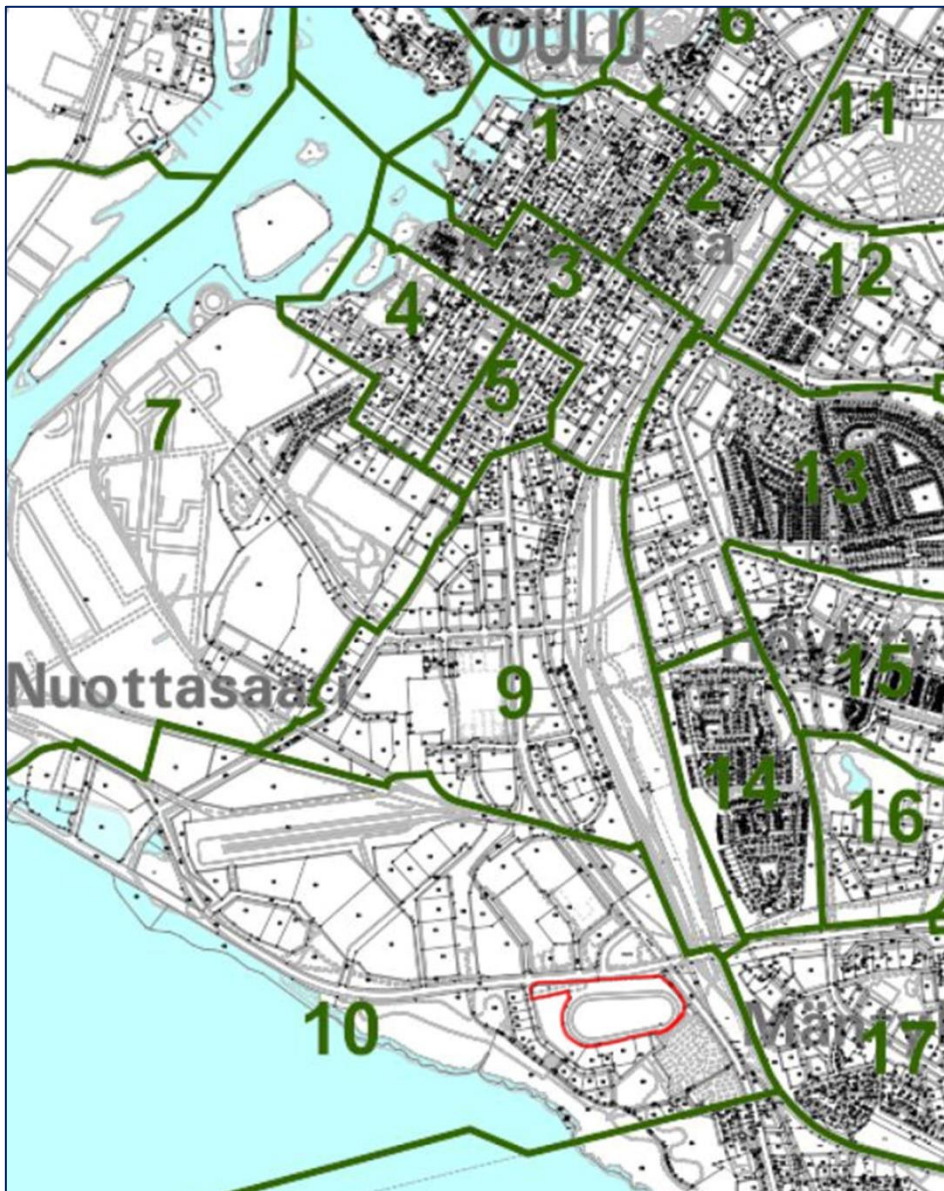
Forssassa on haettu näkyvyyttä ja piristystä raviurheilulle monella ravien yhteydessä järjestetyllä tapahtumalla, esimerkiksi keväällä 2019 järjestettiin hiihtoesteratsastuskilpailut. Syksyllä 2018 Forssassa järjestettiin ensimmäistä kertaa Suomessa Väärinpäin-ravit, jossa ravattiin ravit myötäpäivään.

Oulussa järjestettiin syksyllä 2018, ennen Toto76-ravien alkamista, seitsemättä kertaa Ookkonää hevostellu -tapahtuma. Koko perheen tapahtumassa yleisö pääsi monipuolisesti kokemaan ja näkemään hevos- ja poniharrastusmahdollisuuksia. Alahärmässä on järjestetty ennen Nordic King -ravien alkua keppihevosten huutokauppa, jossa näköiskeppihevokset on nimetty Nordic Kingiin osallistuvien hevosten mukaan. Huutokaupasta saadut varat on lahjoitettu hyväntekeväisyyteen. (26.)

Raviliiga täytynee vielä mainita tässä yhteydessä, koska sillä haetaan näkyvyyttä sekä raviurheilulle että jääkiekolle ja houkutellaan uusia harrastajia lajeja seuraamaan. Raviliiga 2017-2020 on raviratojen ja kahdentoista jääkiekon Liigajoukkueen kanssa oleva yhteistyö, jossa kyseiselle ajalle on hankittu kimppaomisteiset ravihevokset ammattivalmennukseen. Kimppahevokset on jaettu 1 000 osuuteen ja hevosenomistajaksi kyseiselle ajanjaksolle pääsee 100 eurolla. Ravit & lätkä -yhteisön jäsenenä saa tietoa hevosesta ja raviurheilusta sekä erilaisia etuja. Etuja ovat muun muassa vapaa sisäänpääsy kotiradan raveihin ja osallistumismahdollisuus muun muassa tallivierailuihin. (27.)

4 RAVIKATSOMO ÄIMÄRAUTIOLLE

Luvuissa 4.1–4.2 käydään läpi Oulun Äimäraution raviradan historiaa ja kehitystä sekä käsitellään opinnäytetyön suunnitteluosuuden tuotos. Oulun ravirata sijaitsee Äimäraution kaupunginosassa numero 10 (kuva 12), raviradalta matkaa Oulun keskustaan on vajaa neljä kilometriä. Opinnäytetyössä suunniteltiin katsomorakennus palveluineen ja erillinen tuomaritorni toimisto- ja palvelutiloineen.

KUVA 12. Kantakartta Oulun kaupunki (Oulun karttapalvelu. 2019)

Keväällä 2018 Pohjolan Hevosystävät ry sai selvityksen, jossa ilmeni helmikuisen tulipalon syytymissyiksi sähkövika. Äimärautiolla alettiin selvittämään katsomorakennukselle korjausvaihtoehtoja ja suunnitella uutta tuomarirakennusta. Opinäytetyössä lähtökohdaksi otettiin tilanne, että katsomorakennus voitaisiin rakentaa uudestaan ilman rahallista rajoitetta. Tarkoituksena oli selvittää, mitä mahdollisuuksia uusi rakennus antaisi ja voisiko tiloja monipuolistaa säilyttäen kuitenkin ravikatsomon tunnelmaa. Google Mapsista (28) otetussa kuvakaappauksessa näkyy Äimäraution raviradan yleisöalue ja varikkoalue (kuva 13).

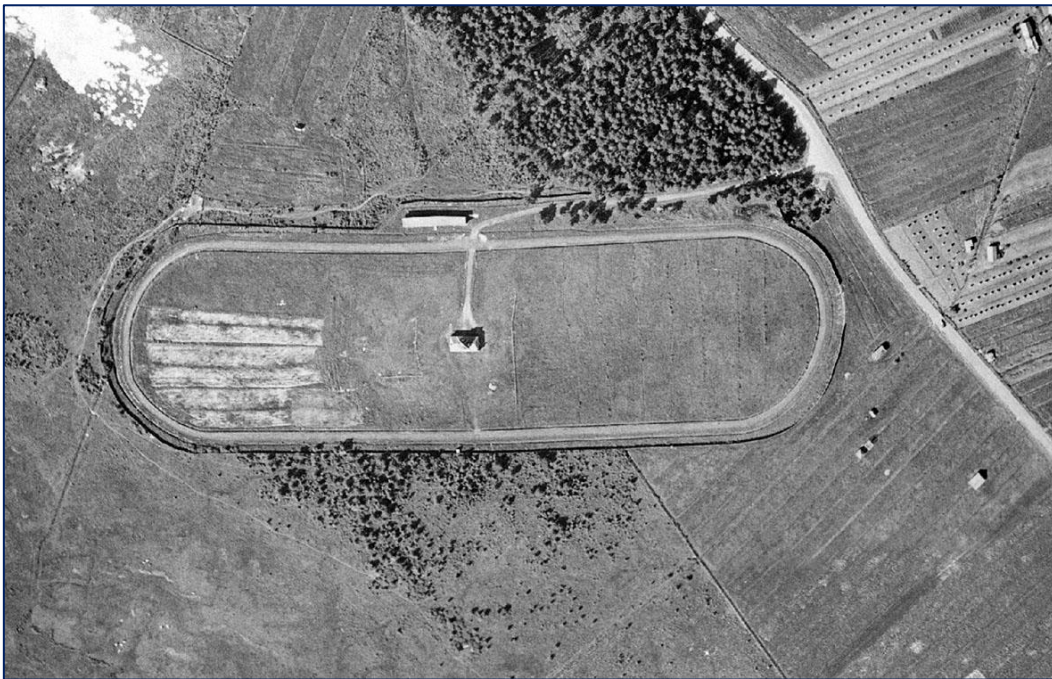
KUVA 13. Oulun Äimäraution ravirata (Google Maps. 2019)

Suunnittelun lähtökohtana olivat ravikatsomon monipuolisuuden hyödyntäminen erilaisiin tapahtumiin. Suunnittelu käynnistyi Oulun raviradan alueeseen tutustumisella. Suunnittelutyön aikana perehdyttiin raviurheiluun ja raviratojen historiaan sekä tehtiin tutustumiskäyntejä eri raviradoille. Eri raviradoilla käymällä ja katsomorakennuksia tutkimalla pystyi arvioimaan rakennusten toimivuutta ja mahdollisuuksia muiden tapahtumien järjestämiseen sekä mahdollisia toiminnallisia puutteita.

4.1 Alueen historiaa ja nykytilanne

Oulun ravirata on Suomessa ainoa laatuaan, vanhin ravirata, joka on pysynyt samalla paikalla jo vuodesta 1908 (29). Alla olevissa ilmakuvissa näkyy alueen kehitystä vuodesta 1939 lähtien, kun kaviouran ympäristö on suurimmalta osaltaan peltoa (kuva 14). Raviradan vanhin tuomaritorni sijaitsee kahvion kera raviradan keskikentällä ja ensimmäiset kuninkuusravit ravattiin Oulun raviradalla vuonna 1954 (30).

KUVA 14. Ilmakuva Äimäraution raviradasta vuodelta 1939 (Oulun karttapalvelu. 2019)

Kuvassa 15 näkyy tuomaritorni, joka on valmistunut ennen vuoden 1969 Oulun kuninkuusraveja kaviouran ulkoreunalle. Kuvassa näkyy myös katsomolehteri, jonka alakerrassa on toiminut sisäänkirjoitus ja totomyyntipiste. Alakerrassa on ollut lisäksi säilytystilaa kilpakärryille sekä muille ravien vaatimille tarvikkeille. Katsomolehterin toisessa päädyssä on sijainnut makkarakioski. Kahvio sekä totomyyntipiste on toiminut keskikentällä. (30.)

KUVA 15. Tuomaritorni ja katsomolehteri (Eriksson. 2018)

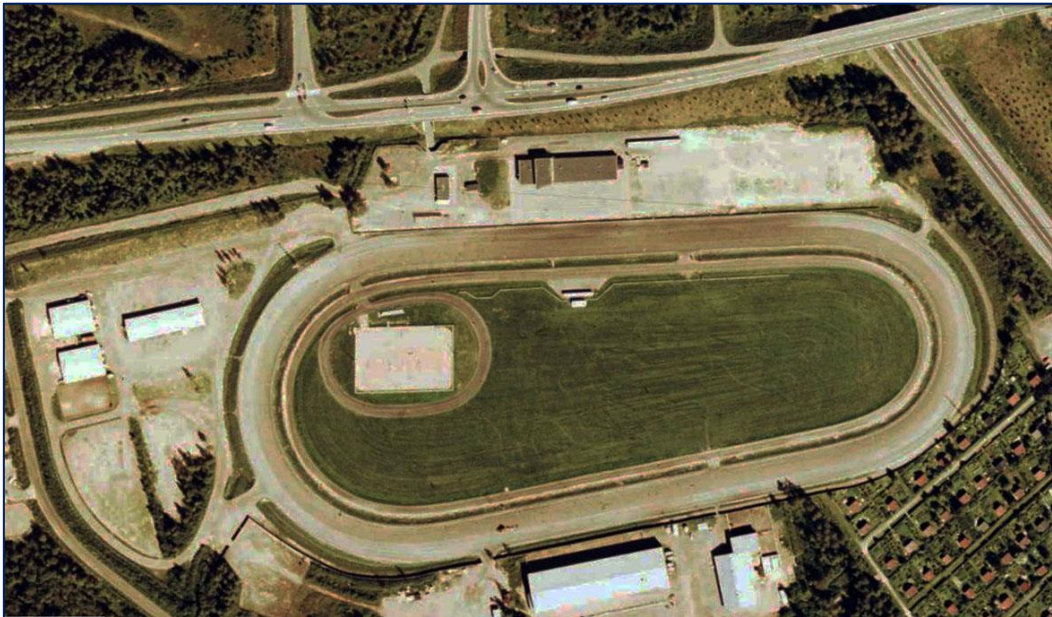
Vuonna 1974 on valmistunut uusi katsomorakennus (kuva 16), jolloin erillinen tuomaritorni ja vanha katsomolehteri on purettu pois. Kavioura on myös saanut uuden muodon rakennetun siirtolapuutarha-alueen myötä. Uuden katsomorakennuksen maantien puoleisella sivulla näkyvät kaksi tallia, ravipuolen yhtymätalli ja ratsastajien talli. Kuvassa on havaittavissa myös aloitettu varikkoalueen rakentaminen. Ensimmäinen varikkorakennus valmistui ennen vuonna 1981 Oulussa järjestettyjä kuninkuusraveja. Rakennukseen valmistui 16 valjastuspaikkaa, eläinlääkärin tila, sauna pukuhuoneineen, kahvio sekä sisäänkirjoitus. Samoihin aikoihin 1980-luvun alussa varikkoalueelle valmistui kaksi rakennusta, joiden rakennuksen puolikkaisiin sijoittuivat ravivalmentajien Tuomo Vimparin ja Ari Kelan sekä Erkki Heikkilän tallit. Muutamaa vuotta myöhemmin valmistui Erkki Heikkilän tallin viereen Pohjolan Hevosystävien vierastalli. (30.)

KUVA 16. Ilmakuva Äimäraution raviradasta vuodelta 1980 (Oulun karttapalvelu. 2019)

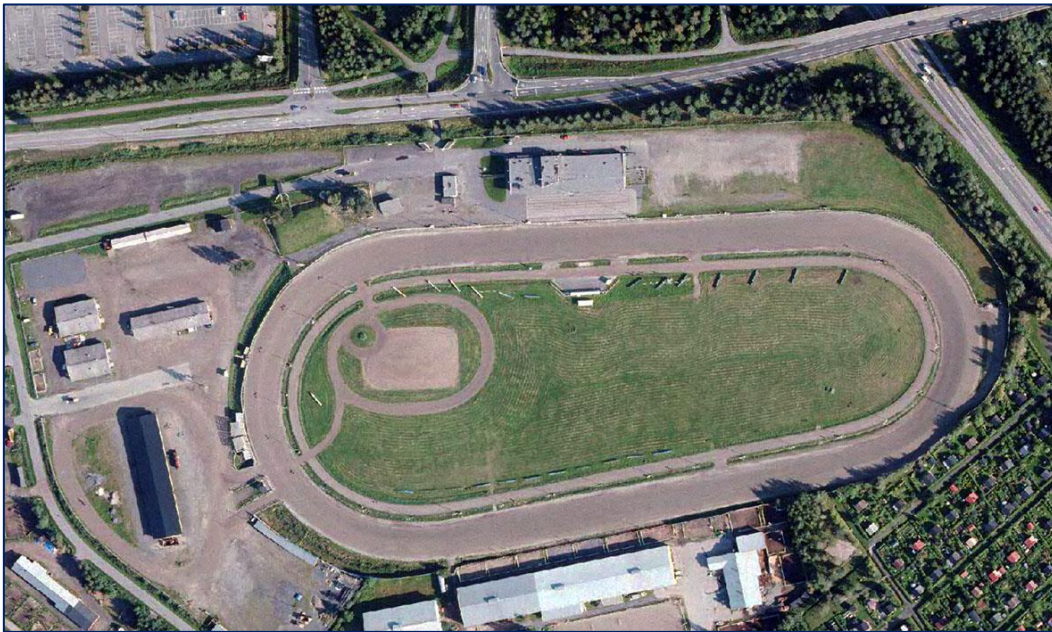
1990-luvulle tultaessa on Poikkimaantie rakennettu, vanhat tallirakennukset purettu ja rinne on otettu autokatsomo käyttöön (kuva 17).

KUVA 17. Ilmakuva Äimäraution raviradasta vuodelta 1990 (Oulun karttapalvelu. 2019)

1990-luvulla on rakennettu kolme valjastuskatosta lisää varikkoalueelle ja vuoden 1994 Oulun neljänsiin kuninkuusraveihin katsomorakennusta on laajennettu. Laajennusosa sijoittuu katsomorakennuksen kaviouran puolelle, laajennusosalle sijoitettiin yleisölle lisää istumapaikkoja. Laajennuksen yhteydessä katsomorakennuksen lämmitysjärjestelmä muutettiin sähkölämmityksestä öljylämmitykseen. (30.)

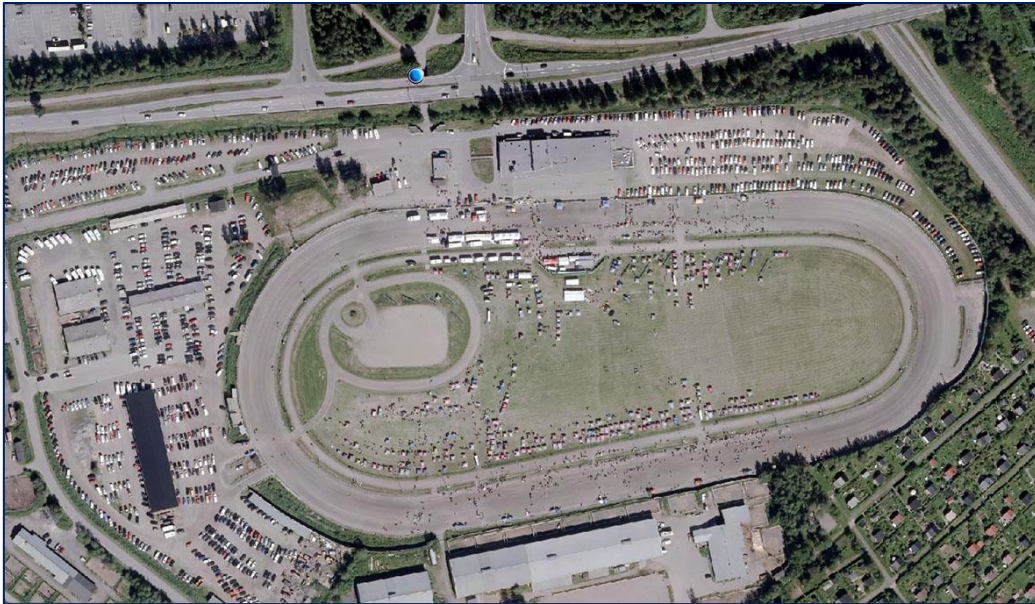
2000-luvun alkupuoliskolla katsomoon johtavan tien ja Poikkimaantien välinen metsä on raivattu ja näin on lisätty pysäköintipaikkoja. 2000-luvun loppupuoliskolla sisäänkirjoitukselle on rakennettu oma rakennus ja tallikahviota laajennettu. Lisäksi eläinlääkärin tila on muutettu doping-näytteenottotilaksi ja on valmistunut viides valjastuskatos (kuva 18). Katsomorakennukseen muutoksia on tehty ravintolaan ja on saatu ensimmäinen versio Äimän Hovin raviravintolasta ennen vuonna 2010 järjestettyjä kuninkuusraveja. (30.)

KUVA 18. Ilmakuva Äimäraution raviradasta vuodelta 2012 (Oulun karttapalvelu. 2019)

Vuoden 2017 ilmakuva (kuva 19) on nähtävillä, kuinka paljon alueella on pysäköintitilaa koiranäyttelyiden aikaan.

KUVA 19. Ilmakuva Äimäraution raviradasta vuodelta 2017 (Oulun karttapalvelu. 2019)

Kuvassa 20 nähdään Äimäraution katsomorakennus Google Mapsin kuvaamana vuodelta 2011 (33), nähtävillä on vielä rakennuksen toinen kerros. Kuvaa katsottaessa istumakatsomo sijoittuu rakennuksen oikeaan pätyyn ravintolakatsomon ollessa rakennuksen kauimmaisessa pädyssä.

KUVA 20. Äimäraution katsomorakennus vuonna 2011 (Google Maps. 2019)

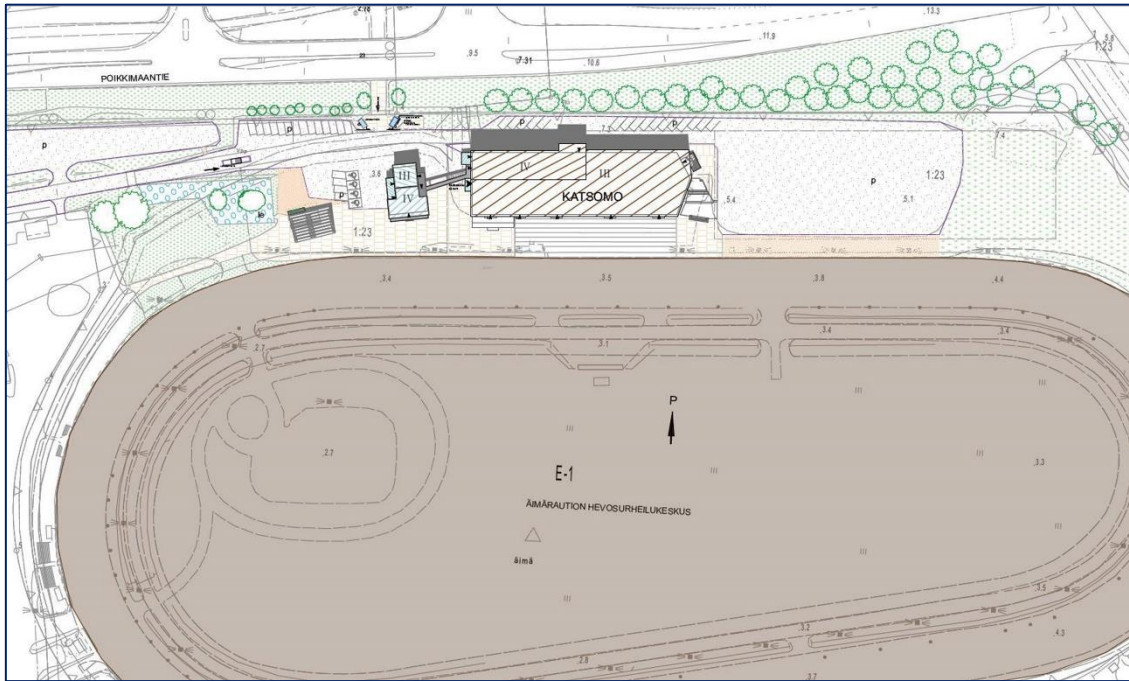
Tilanne helmikuussa 2018 oli se, että Oulun ravikatsomon toinen kerros oli tuhoutunut täysin tulipalossa, jossa menetettiin tuomaristo-, VIP- ja toimistotilat.

Tulipalon myötä menetettiin myös paljon arkistoissa olleita valokuvia, piirustuksia ja asiakirjoja. Oulun raviradan historiaan liittyvää tietoa kerättiin kyselemällä pitkään Oulun raveissa toimineilta henkilöiltä, muun muassa Kari Erikssonilta ja Markku Nisulalta. Nykytilasta hankittiin tietoa tutustumalla raviradan remontoituun katsomorakennukseen toiminnanjohtaja Sirkka Huopanan esittelemänä 21.2.2019. Vuoden 2018 aikana Oulun raviradan katsomorakennus remontoitiin tulipalon jäljiltä yksikerroksiseksi ja tiloja muutettiin nykyaikaisemmiksi. Loppuvuodesta 2018 tuomaritorinrakennukselle valettiin perustukset ja tuomaritorin odotetaan valmistuvan vuonna 2019. Rakennukseen tulee ainakin avokonttori, kaksi pienempää toimistoa ja tuomariston tilat.

4.2 Ravikatsomosuunnitelman toteutus

Tämän opinnäytetyön suunnitteluosuudessa keskityttiin katsomorakennuksen tilojen ja palveluiden suunnitteluun, lisäksi suunniteltiin erillinen tuomarirakennus toimistoinen ja palveluineen. Ensimmäisessä luonnoksessa hahmoteltiin katsomorakennuksen eri tilojen sijoittumista eri kerroksiin. Luonnosta lähdettiin tarkentamaan suunnitteleamalla kulkuväyliä ja yhteydet eri kerrosten välille. Jo alkuvaiheessa suunnittelun työkaluna oli 3D-mallinnusohjelma ArchiCAD 21.

Asemapiirustuksesta nähdään, että suunnitelmassa pysäköintialueet jätettiin nykyisille paikoilleen ja kulku autokatsomoon jätettiin katsomorakennuksen ja Poikkimaantien väliin (kuva 21). Katsomorakennus sijoitettiin samoille sijoilleen ollen hieman pidemmän mallinen ja nelikerroksinen. Katsomorakennuksen sijoitusta eri kohtaan ei edes harkittu, koska raviradan loppusuora ja maalipaalun kohta ovat kaikkein yleisimmät ja kiinnostavimmat paikat katsomon sijoittamiselle. Rinne katsomorakennuksen länsipäädyssä poistettiin, jotta alueella liikkuminen olisi helppoa myös liikuntaesteiselle. Tuomarirakennus sijoitettiin aiemmin paikalla olleen wc-rakennuksen kohdalle ja sinne haluttiin sijoitettaviksi tuomariston tilat, toimistot ja osa VIP-tiloista sekä wc-tiloja.

KUVA 21. Suunniteltu asemapiirustus

Rakennuksien julkisivumateriaaliksi haluttiin kestävä ja ajaton valkoinen värifebtoni hienopestyllä pinnalla. Julkisivun haluttiin olevan selkeän linjakas ja vaalea. Ryhdikkyyttä ulkopintaan saatiin teräslasiseinillä, joissa karmien väri on tummanharmaa. Vaalean pinnan ja teräslasiseinien rinnalle ulkonäköön saatiin lämpöä ja pehmeyttä puurimoituksilla ja puupintaisilla ulkoterasseilla (kuva 22).

KUVA 22. Katsomorakennus lounaan suunnasta katsottuna

Käytettäväksi puumateriaaliksi valikoitui lämpökäsitelty mänty sen hyvän säänkestävyyden vuoksi. Katsomorakennuksen takaseinälle sijoitettiin graafisen betonin menetelmällä ravihevosen ja ohjastajan kuva, joka tuo pitkälle julkisivupinnalle näyttävyttä (kuva 23).

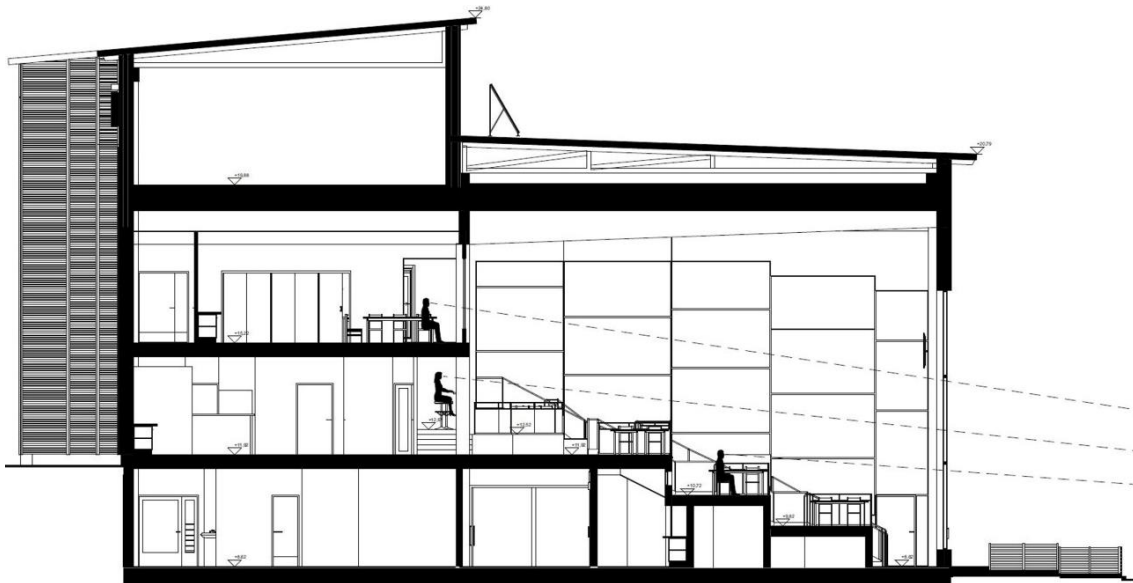

KUVA 23. Graafisen betonin menetelmällä kuvioitu julkisivu

Tummaa väribetonia tuotiin rakennusten julkisivupintoihin antamaan ryhdikkyyttä. Idea tummien väribetonien määrästä poimittiin katsomorakennuksen pohjasta (kuva 24). Ensimmäisessä kerroksessa ravintolakatsomo jaettiin kolmeen osaan ja istumakatsomo viiteen osaan. Toisessa kerroksessa ravintolakatsomo suunniteltiin kolmeen osaan ja istumakatsomo kahteen osaan. Kolmanteen kerrokseen sijoitettiin kolme VIP-tilaa. Katsomorakennuksen itäpäätyyn suunniteltiin kolmeen osaan jaettu baari, joka sijoitettiin sekä toiseen että kolmanteen kerrokseen.

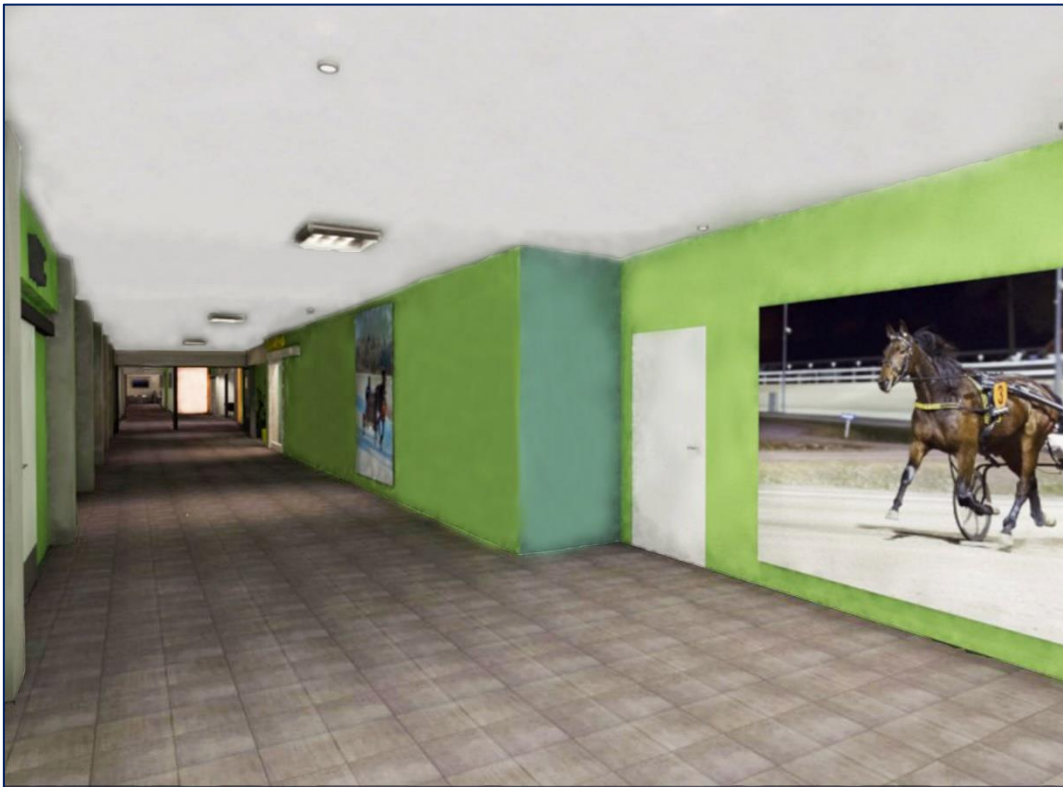

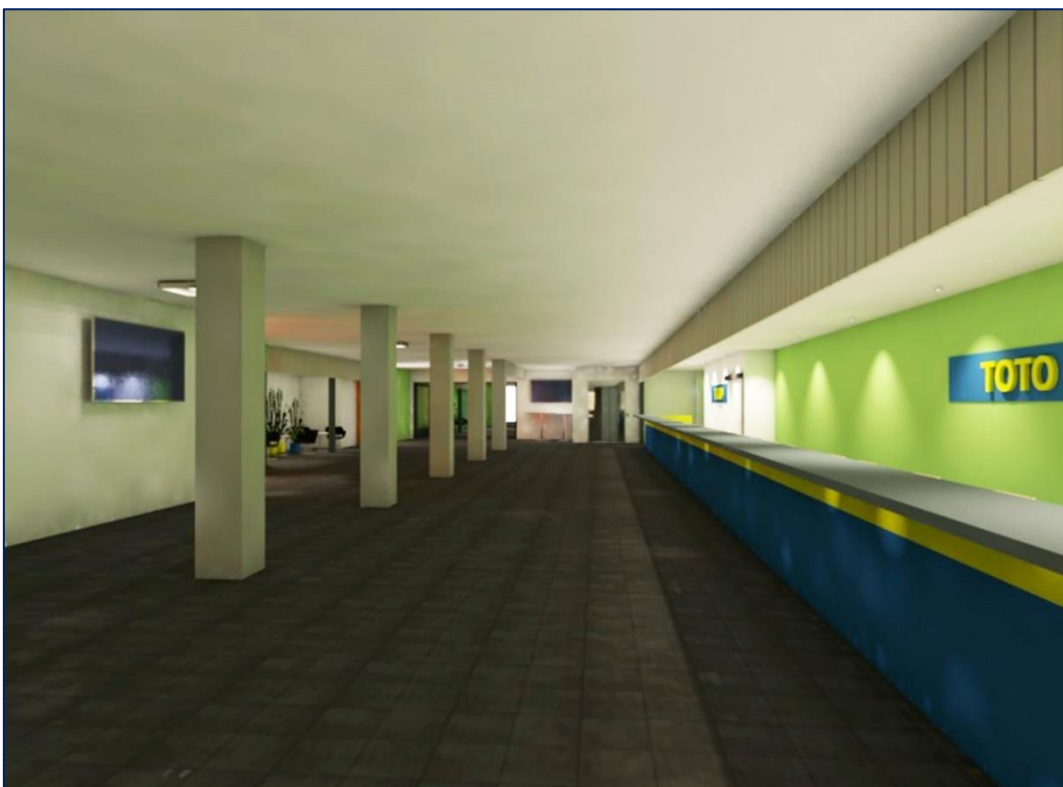

KUVA 25. Leikkaus katsomorakennuksesta ravintolakatsomon kohdalta

Sisääntulokerroksen länsipäättyyn sijoitettiin valmistuskeittiö jo pelkästään logistisista syistä, koska tavarantoimitus keittiölle on helpompi järjestää rakennuksen päädyssä. Samaan päättyyn suunniteltiin keittiön lisäksi ravintolakatsomon alempi osa ruoantarjoilutiloineen. Alimman kerroksen keskivaiheille sijoitettiin totohalli, hissit ja wc-tilat. Totohallista ja idän puoleisessa päädyssä sijaitsevasta kahvio/grillistä suunniteltiin kulkuyhteydet istumakatsomoon. Kuvissa 26 ja 27 on nähtävillä pääsisäänkäynnin käytävää ja tilava totohalli.

KUVA 26. Näkymä pääsisäänkäynniltä

KUVA 27. Totohalli ensimmäisessä kerroksessa

Kuvissa 28 ja 29 on nähtävillä ensimmäisen kerroksen kahvio/grilli, johon sijoitettiin 76 asiakaspaikkaa.

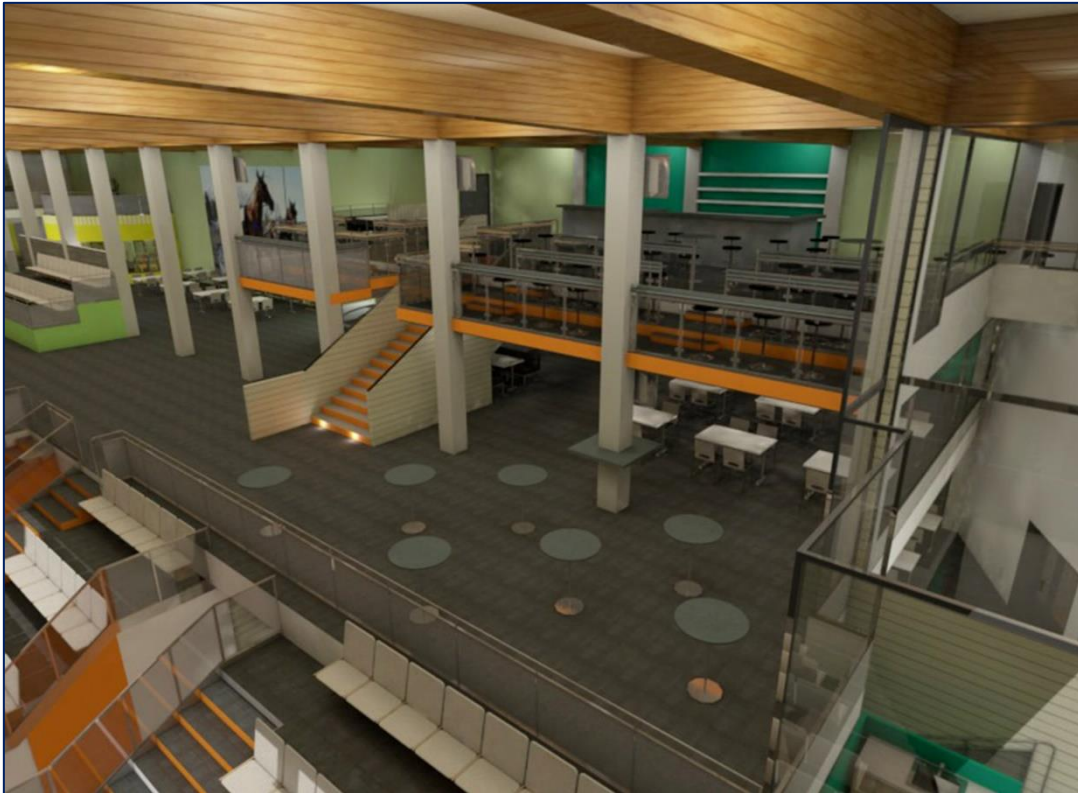
KUVA 28. Näkymä kahvio/grilli myyntitiskiltä

KUVA 29. Ensimmäisen kerroksen kahvio/grilli

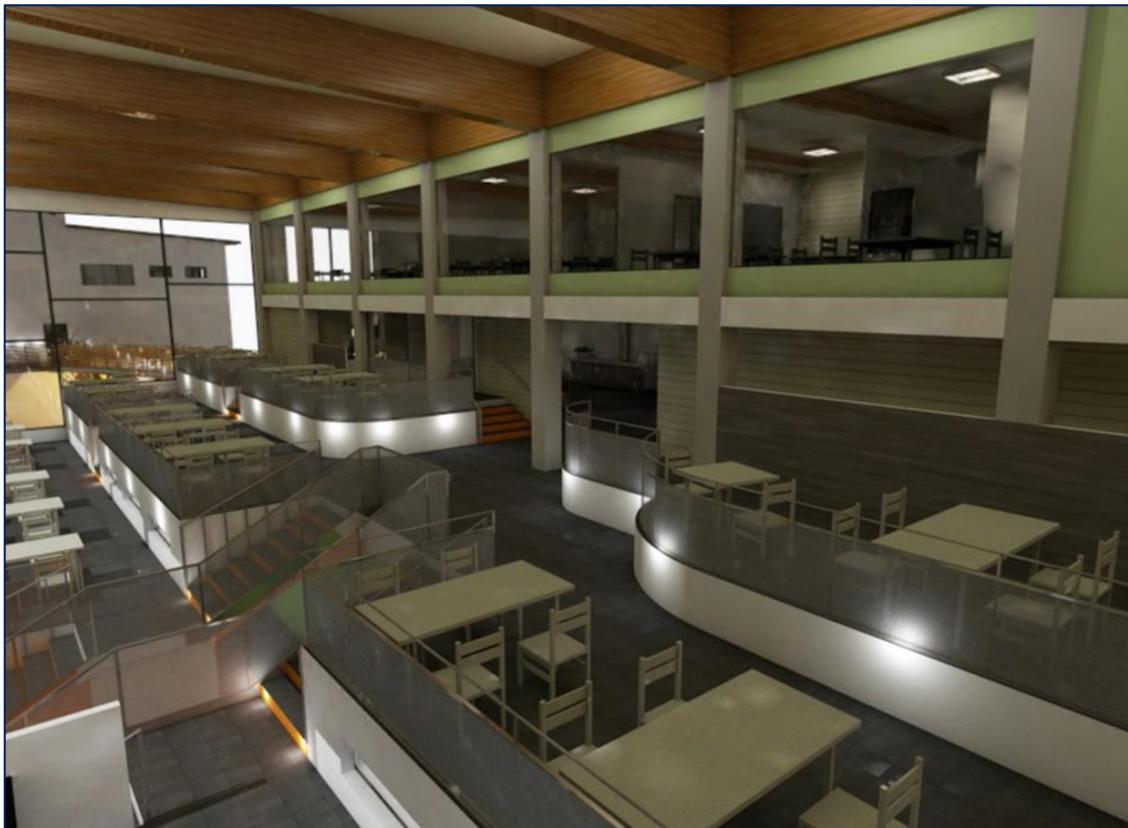
Istumakatsomoon kulkuyhteydet haluttiin toimivuuden sekä turvallisuuden vuoksi sekä alimmasta että toisesta kerroksesta. Kulkuyhteyksiä on esitetty tarkemmin liitteessä 6. Toiseen kerrokseen sijoitettiin ravintolakatsomon ylempi osa ja ruoan tarjoilutila. Kuvassa 30 nähdään keltaisin seinin rajattu lasten leikkipaikka, jonka vieressä on kahvio sekä kaksikerroksinen baari.

KUVA 30. Katsomorakennuksen idän puoleinen pääty

Teknisiä tiloja sijoitettiin molempiin rakennuksiin ja IV-konehuone katsomorakennuksen ylimpään kerrokseen. Laajaa etelään suuntautuvaa kattoa haluttiin hyödyntää sähköntuottoon, joten katolle sijoitettiin aurinkopaneeleita. Rakennuksen lämmitysmuodoksi valittiin maalämpö ja -viilennys. Äimäraution alueella on hevosharrastekeskus ja talleja, joista ravipäivien lisäksi kertyy lantaa, lannanpolttoa energiaksi tällaisella alueella olisi hyvä hyödyntää joko tallien energian käyttöön tai katsomon lämmitykseen. Suunnitelmassa ei päädytty lannanpolton energiamuotoon, koska se olisi vaatinut opinnäytetyön laajentamista ja enemmän perehtymistä alueen hevoscantaan sekä laajempaa aluesuunnittelua. Suurempia tapahtumia varten varauduttiin ulkona sijaitsevilla vesipisteillä, jotka sijaitsevat molemmin puolin tuomarirakennusta.

Katsomorakennuksen pohjoissivulle haluttiin työntekijöiden käyttöön yhdyskäytävä, joka mahdollistaa jokaisessa kerroksessa helpon tavaraliikenteen. Käytävä takaa työntekijöille ravipäivänä nopean liikkumisen tilojen välillä, muun muassa lähtöjen tulokset julkaistaan raviradalla paperisena versiona, jotka toimitetaan yleisön nähtäville tulosseinälle. Lisäksi käytävästä saatiin palolta suojattu uloskäytävä, josta löytyy lisätietoa luvussa 4.3. Rakennuksen kattopalkkien pitkän jännevälän vuoksi rakennuksen keskivaiheille sijoitettiin pilarilinja, joka kaikin puolin jäsenteli tilat sopiville kohdilleen ja antoi ryhdikästä ilmettä koko rakennukselle. Pilarilinjat sijoittuvat teräslasiseinän sisäpuolelle, rakennuksen keskivaiheille ja rakennuksen takaseinälle. Kuvassa 31 nähdään ravintolakatsomo ja kolmannen kerroksen VIP-tilat.

KUVA 31. Ravintolakatsomo rakennuksen länsipäädyssä

Ravintolakatsomon buffetrुकailu suunniteltiin ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen, jolloin suurilta jonottamisilta vältyttäisiin ja ruoan kanssa portaissa liikkuminen minimoitaisiin (kuva 32 ja 33).

KUVA 32. Toisen kerroksen tarjoilutila vaatesäilytystilan suunnasta katsottuna

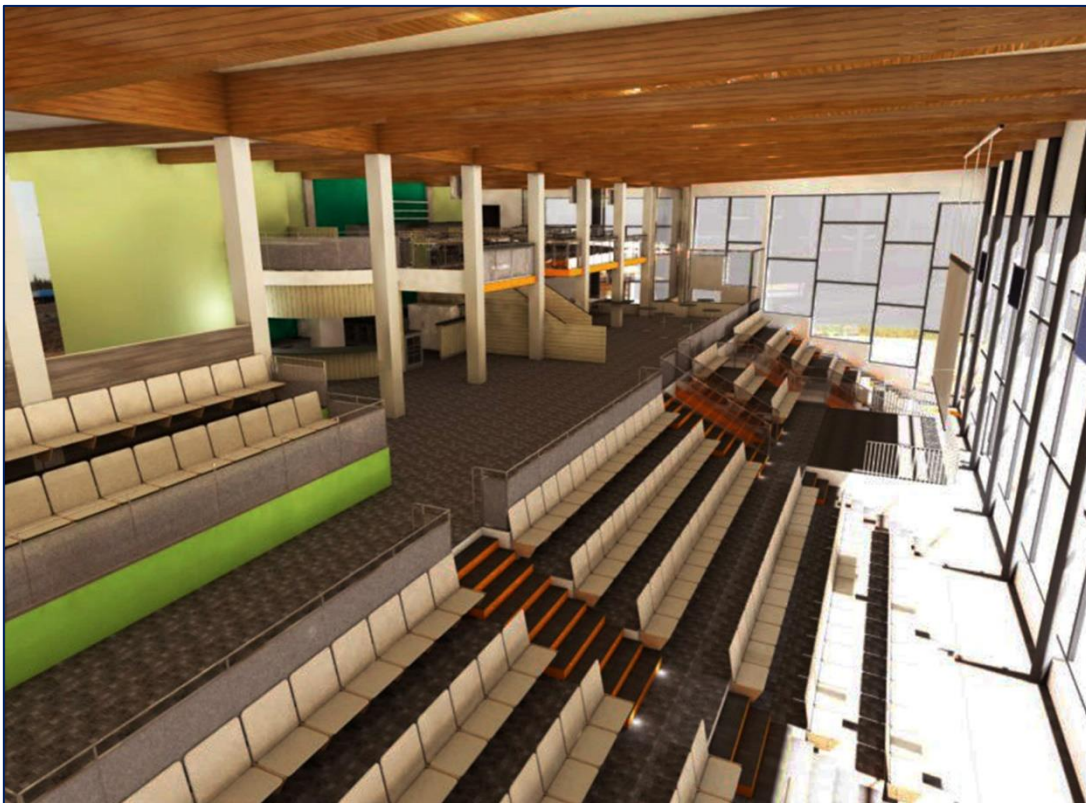
KUVA 33. Ensimmäisen kerroksen tarjoilutila

Ravintolakatsomon toisesta kerroksesta suunniteltiin kulkuyhteys tuomarirakennukseen ja siellä sijaitseviin VIP-tiloihin, jolloin tilojen välillä on mahdollista liikkua

vaivattomasti. Kulkuyhteys suunniteltiin helpottamaan samalla työntekijöiden liikumista rakennuksien välillä. Katsomorakennuksen kolmannessa kerroksessa sijaitseviin VIP-tiloihin kulku on ainoastaan hissillä. Suunnittelun loppuvaiheessa tarkennettiin keittiöiden jäsentely sekä muokattiin tuomarirakennuksen tilat toimiviksi ja lisättiin vakituisille työntekijöille sosiaalityilat.

Oheiskäyttönä katsomorakennukselle suunniteltiin messu-, kokous- ja juhlaikäyttöä. Istumakatsomoon suunniteltiin kolmen alimman istuinrivin korvaava esiintymislava, jossa pystyisi esimerkiksi bändi tai luennoitsija esiintymään (kuva 34). Esiintymislavan kohdalle sijoitettiin suuri valkokangas, joka olisi hyödynnettävissä joko esiintymislavan käytön aikana tai elokuvia katsottaessa.

KUVA 34. Istumakatsomo ja esiintymislava

Perhekahvilatoimintaa ja askartelu- tai käsityökerhoja pystyttäisiin järjestämään toisen kerroksen kahviossa, johon pääsee paljon luonnonvaloa ja lasten leikki- paikka sijaitsee vieressä. Totohallin tiloja voitaisiin hyödyntää moneen luvussa 3.2 mainittuun oheiskäyttöön. Toisen rakennuksen VIP- ja saunatiloja olisi mahdollista vuokrata jokaista yksittäin tai yhdessä pienemmille seurueille esimerkiksi

kokouksiloiksi tai illanviettoon. Suunnittelun loppuvaiheessa huomattiin, että katsomorakennuksen idän puoleisessa päädyssä olisi voinut toteuttaa korkeaan tilaan kiipeilyseinän. Kiipeilyseinää voitaisiin hyödyntää joko ravipäivinä tai muissa tapahtumissa.

4.3 Suunnitteluun vaikuttavat ohjeet ja määräykset

Katsomorakennuksen suunnitteluun vaikuttivat muun muassa Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta ja paloturvallisuudesta 848/2017 (34). Katsomorakennuksen paloluokka on P1, koska rakennuksessa on useampi kuin kaksi kerrosta ja rakennus kuuluu kokoontumis- tai liiketiloihin, nämä määritelmät ovat esitetty asetuksessa (34, 8 §). Pinta-ala suunnitellussa katsomorakennuksessa on 4 000 brm².

Katsomorakennus jaettiin viiteen palo-osastoon palon ja savun leviämisen rajoittamiseksi 848/2017 asetuksen § 14 mukaisesti. Lisäksi rakennuksen pohjoisivulle sijoitettiin palolta suojattu uloskäytävä, joka on osastoitu omaksi palo-osastoksi ja sinne on yhteys kerrostasolla olevan osastoidun tilan kautta. Palo-osastoinnilla turvataan poistuminen rakennuksesta sekä helpotetaan pelastus- ja sammutustöitä sekä rajoitetaan omaisuusvahinkoja. Asetuksen 848/2017 15. §:n mukaisesti P1-paloluokkaan kuuluvan rakennuksen palo-osaston enimmäispinta-alat kokoontumis- ja liiketiloille sekä työpaikatiloille on 2 400 m². Palo-osastojen pinta-alat ovat suunnitellussa katsomorakennuksessa 1 186 m², 2 186 m², 294 m² ja 165 m² sekä IV-konehuone 400 m².

Asetuksen 848/2017 34. §:n mukaan, jokaiselta poistumisalueelta on oltava vähintään kaksi erillistä uloskäytävää ja uloskäytävän vähimmäisleveys määräytyy uloskäytävän kautta poistuvien henkilöiden lukumäärän perusteella, kuitenkin niin, että uloskäytävän vähimmäisleveys on 1 200 mm ja korkeus 2 100 mm. Jokaiseen suunniteltuun palo-osastoon tehtiin vähintään kaksi poistumistietä. Ravintolakatsomoon suunniteltiin poistumisteitä yhteensä kuusi ja niiden yhteisleveys on kolminkertainen asetuksen vaatimukseen nähden (34, 34§). Edellä mainitussa palo-osastossa on kolme poistumistietä, jotka johtavat maan pinnalle ja toisen kerroksen poistumistiet johtavat suojatulle uloskäytävälle tai muulle turvalliselle paikalle.

Valtioneuvoston asetuksessa rakennuksen esteettömyydestä 241/2017 § 2 määritellään, että rakennukseen johtavan kulkuväylän kaltevuus saa olla enintään viisi prosenttia ja jos kulkuväylällä on porras, sen yhteydessä on oltava luiska (35, 2 §). Suunnitelmassa varattiin liikkumisesteiselle pysäköintitiloja tuomarirakennuksen läheisyydestä. Kulku tasaista asfalttipihaa pitkin katsomorakennukseen saatiin mahdollisimman lyhyeksi. Pääsisäänkäynnin ja tuomarirakennuksen yhteyteen varattiin luiskat, jotka johtavat sisäänkäyntitasanteelle. Molemmat luiskat suunniteltiin helposti havaittaviksi, katetuiksi ja suojareunoilla varustetuiksi (35). Sisäänkäyntitasanteille mitoitettiin yli 1 500 x 1 500 mm:n vapaa tila, jossa pääsee vaivatta pyörätuolilla pyörähtämään.

Kulkuväylät ovat kapeimmillaan istumakatsomon edustalla, jossa käytävän leveys pilareiden kohdalla on 1 200 mm. Istumakatsomon edustan käytävälle suunniteltiin 8,5 metrin välein 1 500 mm:n kääntymistila, joka asetuksen mukaisesti täytyy olla vähintään 15 metrin välein (35). Pääsääntöisesti kulkuväylät katsomorakennuksessa mitoitettiin kuitenkin vähintään 2 metriä leveiksi.

Sisätiloissa liikkumisesteisten wc-tilat sijoitettiin jokaiseen kerrokseen siten, että niiden saavutettavuus on aulatiloista. Suurin osa yleisötiloista suunniteltiin kahteen ensimmäiseen kerrokseen, joten niihin sijoitettiin molempiin kaksi liikkumisesteisten wc-tilaa ja kahteen myös lastenhoitopöytä. Kolmanteen kerrokseen wc-tiloja suunniteltiin vain VIP-puolelle, jonne sijoitettiin yksi liikkumisesteiselle henkilölle sopiva wc-tila.

Suunnittelun jokaisessa vaiheessa suuressa roolissa oli liikkuminen eri tilojen välillä. Portaiden mitoitus riittävän väljiksi, helppokulkuisiksi ja turvallisiksi on tärkeää käyttöturvallisuuden vuoksi, tästä määrää Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 1007/2017 (36). Molempiin suunniteltuihin rakennuksiin sijoitettiin hissi, joka ulottuu sisäänkäyntitasosta jokaiseen rakennuksen käyttöä palvelemaan tilaan. Asetuksen 241/2017 § 7 mukaan hissien korin mitat on oltava leveydeltään vähintään 1 100 mm ja syvyydeltään vähintään 1 400 mm. (35.) Suunnitelmaan valittiin hissit, jotka ovat korimitoiltaan 1 700 x 1 500 mm, jolloin vaadittavat minimimitat täyttyvät.

Katsomorakennus sisältää useita portaikkoja, joten niiden nousujen väriksi valittiin oranssi, jotta selkeä väriero auttaa havainnoimaan portaiden sijainnit ja käyttö on turvallisempaa. Porrasaskelman nousu kokoontumistilojen sisätiloissa voi olla enintään 160 mm ja etenemän on oltava vähintään 300 mm (36, 4 §) ja tätä mitoitusta päädyttiin käyttämään suunnitelmassa. Portaiden mitoitukseen ohjeistaa lisäksi RT 88-11018 Portaajat ja luiskat -ohjekortti (37).

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 1007/2017 § 23 määrää, että katsomoissa yli puolen metrin tasoerojen kohdalla on oltava suojatai avokaide tai käsijohde (36). Yli puolen metrin tasoeroja on esimerkiksi ravintolakatsomon pöytäryhmien välillä, jolloin niihin sijoitettiin lasikaide ja käsijohde. Istumakatsomossa korkeusero jää alle 500 mm:n, jolloin penkkirivien välille ei tarvitse sijoittaa suojakaiteita ja alemmalla rivillä olevan penkin selkänoja toimii tarvittaessa käsijohteenä. Kulkureitit istuinalueille määriteltiin asetuksen 1007/2017 § 24 minimejä leveimmiksi, 1 500 mm leveiksi ja istuinrivien kulkuvälin vapaaksi leveydeksi 530 mm käyttömukavuuden vuoksi (36).

Terveysturvallisuuslaki 763/1994, 25 § määrää, että suurten yleisötilaisuuksien aikana ei saa aiheutua terveyshaittaa jätehuollosta tai hygieenisistä olosuhteista (38). Tarkemmat säännökset antaa Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta 405/2009 (39).

Asetuksen mukaan suureksi yleisötilaisuudeksi lasketaan tilaisuus, johon ennakoituaan osallistuvan yli 500 henkilöä yhtä aikaa. Tilaisuuksiin on varattava 1 § mukaan riittävästi käymälöitä käsienpesumahdollisuuksineen ja jätehuolto tulee järjestää niin, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa. Käymälöiden on sijaittava erillisellä tapahtuma-alueella. (39.) Asetuksen liitteessä olevasta taulukosta (taulukko 2) voidaan laskea, että esimerkiksi 4 000 henkilön yleisölle suositeltu käymälöiden määrä olisi 18 naisille, 17 miehille ja 4 liikuntaesteisille.

TAULUKKO 2. Käymälät suuressa yleisötilaisuudessa (39)

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaesteisille
< 50 *	1	1	1
51–250 *	2	2	1
251–500 *	3	3	1
501–750	5	4	1
751–1 000	6	5	1
yli 1 000 osallistujaa , jokaista			
250 osallistujaa kohden	1	1	1/1 000 osallistujaa

*ohjeellinen

Suunnitelmassa mitoitettiin wc-tilojen määrä katsomorakennukseen asetuksen suosituksen perusteella ja ajatuksella, että suuremmissa tapahtumissa ja yleisötilaisuuksissa wc-tiloihin jonottaminen minimoitaisiin.

5 POHDINTA

Opinnäytetyössäni toteutin hankesuunnitelmatasoiset luonnossuunnitelmat katsomorakennuksesta, joka sijoittuisi raviradalle. Työllä ei ollut tilaajaa, vaan pidin aihetta mielenkiintoisena ja halusin tuoda omia näkemyksiäni esille raviratojen katsomoista. Raviradoilla katsojien määrä on laskenut vuosikymmenien aikana ja nykypäivänä raviurheilu kilpailee muiden harrastusten kanssa ihmisten vapaa-ajasta. Realiteetit katsojamääristä eivät vaikuttaneet suunnittelemaani katsomorakennukseen. Halusin ajatella, että ihmisten luontosuhteen parantuminen ja kaipuu maanläheisempiä lajeja kohtaan tuovat jatkossa myös raviurheiluun lisää harrastajia.

Kokonaisuutta arvioiden käytin eniten aikaa tilojen suunnitteluun ja niiden toimivuuden arviointiin sekä mallintamiseen. Kirjoitusosuuden olisin voinut aloittaa varhaisemmassa vaiheessa, jolloin mallintamisen yksityiskohtiin ei olisi tullut mentyä turhan tarkalle tasolle. Lisäksi enemmän aikaa olisi voinut varata loppukuvien työstämiseen.

Haastavaa opinnäytetyössä oli löytää riittävästi luotettavaa tietoa eri raviradoista ja suurimmaksi osaksi tiedot pohjautuvatkin raviratojen omien internet-sivujen tietoihin. Osalla raviratoja toiminnan historiasta löytyi tietoa kattavasti ja yksityiskohtaisestikin, mutta osalla ei ollut minkäänlaista tietoa radan historiasta. Kattavamman tietopaketin olisi saanut, jos olisi lähettänyt jokaiselle raviradalle erikseen kyselyn. Tämä tuli kuitenkin mieleen vasta työn loppuvaiheissa ja ottaen huomioon, että kyselyn tai sähköpostin vastausten saamisessa saattaa mennä useampikin viikko, niin luovuin tästä ajatuksesta. Päädyin keskittymään laajempaan tietopakettiin vain muutaman raviradan kohdalla ja pitämällä pääpaino Oulun raviradassa.

Oulun ravirataan liittyvissä asioissa sain tietoa ja tukea opinnäytetyön tekemiseen Oulun raviradan toiminnanjohtaja Sirkka Huopanalta, Pohjolan Hevosystävien hallituksen puheenjohtaja Kari Erikssonilta sekä Pohjanmaan Hevosjalostusliiton eläkkeellä olevalta toiminnanjohtaja Markku Nisulalta, joka toimii edelleen muun muassa ravituomarina ja -valvojana.

Työn aikana selvisi, että rakennuskanta raviradoilla on vanhahtavaa ja tekniseltä käyttöikänsä elinkaarensa loppupuolella, tosin käyttötarkoitukseensa nähden edelleen toimivaa. Monen raviradan rakennuksen kohdalla voisi miettiä rakennuksen peruskorjausta sekä sisustuksen, tekniikan ja lämmitysmuodon päivittämistä uudempaan sekä energiatehokkaampaan. Muutokset lisäisivät ennen kaikkea raviyleisön viihtymistä. Lisäksi ratojen kannattaa huomioida, että yleisön seassa voi olla henkilöitä, jotka miettivät esimerkiksi yritykselleen mieluista kokoustai illanviettopaikkaa. Raviradoilla on hyvät puitteet ja tiloja modernisoimalla pienetkin muutokset auttaisivat myös katsomorakennuksien monipuolisempaan yleiskäyttöön.

Käytössä olevat raviratojen oheistoiminnot laajuudessaan ja monipuolisuudessaan hieman yllättivät, koska ei niitä ainakaan kovin näkyvästi mainosteta. Raviratojen internet-sivuille voisi lisätä esimerkiksi omana kohtanaan markkinointiin liittyvän kohdan, jossa kerrottaisiin raviradan puitteista ja tilojen vuokrausmahdollisuuksista todellisin esimerkein. Sivulla voisi kertoa erilaisista tapahtumista, joita alueella on vuosien aikana järjestetty. Tapahtumajärjestäjät eivät välttämättä tule ajatelleeksi, että ravirata voi olla heille täysin sopiva paikka järjestää oma tapahtuma. Lisäksi ravien yhteydessä voisi mainostaa tilojen vuokrausmahdollisuuksia yleisökuulutuksina. Tässä opinnäytetyössä oheiskäytön mahdollisuuksia on katsuttu yhteen. Toivottavasti mahdollisimman moni ravirata löytää tiloilleen lisäkäyttäjiä, pystyy ideoimaan lisää käyttömahdollisuuksia ja vähentää tilojen vajaakäyttöä.

LÄHTEET

1. Toivonen, Veikko 2007. Lähtö hyväksytty. Hevosia, ihmisiä ja ilmiöitä. 2.painos. Vaasa: Arkmedia Oy.
2. Oulun maaliskuun ravit ajetaan Ylivieskassa. Oulun raviradan uutiset 2018. Saatavissa: <http://www.oulunravit.fi/uutiset/uutinen/oulun-maaliskuun-ravit-ajetaan-ylivieskassa.html?p49=20>. Hakupäivä 24.1.2019.
3. Raviurheilu lajina. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina. Hakupäivä 24.1.2019.
4. Suomen raviradat. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina/suomen_raviradat. Hakupäivä 24.1.2019.
5. Draper, Judith – Arpalo, Nilla – Houghton, Kit 1999. Gummeruksen suuri hevoskirja. Hevosrodut ja hevosten hoito. Jyväskylä; Helsinki: Gummerus.
6. Wallace, Jane – Harvey, Judy – Wilde, Clare – Hill, Cherry – Henriques, Peggy – Bentley, Joni – Pearce, Linda – Keisalo-Galván, Marianna 2009. Hevosharrastajan ABC 5. Helsinki: Perhemediat.
7. Ravikilpailusäännöt 2019. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/23630/ravikilpailusaannot_2019.pdf. Hakupäivä 25.1.2019.
8. Ravihevosen hyvinvointiohjelma. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/ravihevonen/ravihevosen_hyvinvointiohjelma. Hakupäivä 25.1.2019.
9. Suomen raviurheilun historiaa. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/suomen_hippos_ry/historia. Hakupäivä 25.1.2019.
10. Raviurheilun merkkipaaluja. Ravien historia. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/169/ravien_historia.pdf. Hakupäivä 24.1.2019.
11. Mahlamäki, Matti 2003. Pellolta paanalle ja pussihousumiehistä patiinipoikiin. Tampere: Klingendahl Paino Oy.

12. Suomen Hippos konsernin vuosikertomus 2017. 2018. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/23381/Suomen_Hippos_vuosikertomus2017.pdf. Hakupäivä 11.2.2019.
13. Huopana, Sirkka 2019. Toiminnanjohtaja, Oulun Äimäraution ravirata. Haastattelu 21.2.2019.
14. Ravien toimihenkilöt. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina/ravien_toimihenkilot. Hakupäivä 4.2.2019.
15. Ravien luokitus. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina/ravien_luokitus. Hakupäivä 4.2.2019.
16. Kilpailuhaku. Suomen Hippos ry. Saatavissa: <https://heppa.hippos.fi/heppa/app?page=racing%2FRaceCalendarSearch&service=external>. Hakupäivä 31.1.2019.
17. Suurkilpailut. Suomen Hippos ry. Saatavissa: <http://www.hippos.fi/raviurheilu/saannot/suurkilpailut>. Hakupäivä 11.2.2019.
18. Kuninkuusravit – ravikesän kohokohta. Suomen Hippos ry. Saatavissa: <http://www.hippos.fi/raviurheilu/ravitahdet/kuninkuusravit>. Hakupäivä 25.1.2019.
19. Infoa radasta. Kainuun ravirata Oy. Saatavissa: http://kainuunravirata.fi/?page_id=25. Hakupäivä 15.2.2019.
20. Ravintola Mäntyhovi. Mäntyvaaran ravirata. Saatavissa: <https://lapinravivit.fi/tietoa-kavijalle/ravintola-mantyhovi>. Hakupäivä 15.2.2019.
21. Vihdoinkin Vermoon. Vermon ravirata Oy. Saatavissa: <https://www.vermo.fi/vermo-yrityksena/historia/vermon-ravirata.html>. Hakupäivä 15.2.2019.
22. Heino, Sari 2019. Markkinointiassistentti, Vermon ravirata Oy. Sähköpostihaastattelu 20.2.2019.

23. Vermon ravintolapalvelut. Vermon ravirata Oy. Saatavissa: <https://www.vermo.fi/vermo-areena/ravintolapalvelut.html>. Hakupäivä 15.2.2019.
24. Kaakinen, Elina 2016. PowerParkin raviradalle Alahärmään haetaan kuninkuusraveja. Yle uutiset. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9139589>. Hakupäivä 19.2.2019.
25. Hannula, Anssi – Helin, Annika 2013. Vajaakäyttöisen toimitilan kannattavuuden parantaminen. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64516/Hannula_Anssi_Helin_Annika.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Hakupäivä 19.2.2019.
26. Raviratojen yhteystiedot. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina/suomen_raviradat/keskusrata_ja_maa_kuntaradat. Hakupäivä 19.2.2019.
27. Raviliiga 2017-2020. Suomen Hippos ry. Saatavissa: <https://www.raviliiga.fi/>. Hakupäivä 19.2.2019.
28. Ilmakuva 2019. Google Maps. Saatavissa: <https://www.google.fi/maps/@64.984449,25.4774927,68a,35y,227.69h,71.13t/data=!3m1!1e3>. Hakupäivä 22.2.2019.
29. Täyttä ravia Äimärautiolle. Oulun ravit. Saatavissa: <http://www.oulnravit.fi/ravirata.html>. Hakupäivä 19.2.2019.
30. Nisula, Markku 2019. Sähköpostihaastattelu Äimäraution raviradan historiasta 14.3.2019.
31. Ilmakuva. Oulun karttapalvelu. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. Oulun kaupunki. Saatavissa: <https://kartta.ouka.fi/ims>. Hakupäivä 25.1.2019.
32. Eriksson, Kari 2018. Blogikirjoitus. Rakentamisen kesä Äimärautiolla. Oulun ravit. Saatavissa: <http://www.oulnravit.fi/uutiset/uutinen/rakentamisen-kesa-aimarautiolla.html?p47=2>. Hakupäivä 22.2.2019.

33. Street View 2011. Google Maps. Saatavissa: <https://www.google.fi/maps/@64.98334,25.4742508,3a,90y,323.49h,88.84t/data=!3m6!1e1!3m4!1souSobRiOzoZehPwuy6kHGq!2e0!7i13312!8i6656>. Hakupäivä 22.2.2019.
34. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017. 2017. Ympäristöministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170848>. Hakupäivä 21.3.2019.
35. Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä 241/2017. 2017. Ympäristöministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170241>. Hakupäivä 21.3.2019.
36. Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 1007/2017. 2017. Ympäristöministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171007#Pidp446031856>. Hakupäivä 21.3.2019.
37. RT 88-11018 Portaat ja luiskat. 2011. Rakennustieto Oy. Saatavissa: <https://kortistot-rakennustieto-fi.ezp.oamk.fi:2047/kortit/RT%2088-11018> (vaatii käyttäjälisenssin). Hakupäivä 29.8.2018.
38. Terveysturvallisuuslaki. 1995. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763#L6P25>. Hakupäivä 11.3.2019.
39. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta. 2009. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090405>. Hakupäivä 11.3.2019.

LIITTEET

Liite 1 Asemapiirustus

Liite 2 Julkisivukuvat

Liite 3 Katsomorakennuksen pohjapiirustukset

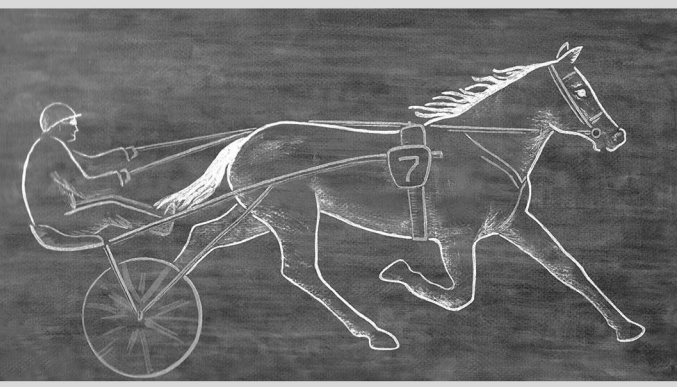
Liite 4 Tuomarirakennuksen pohjapiirustukset

Liite 5 Leikkaus ja visualisointikuvat

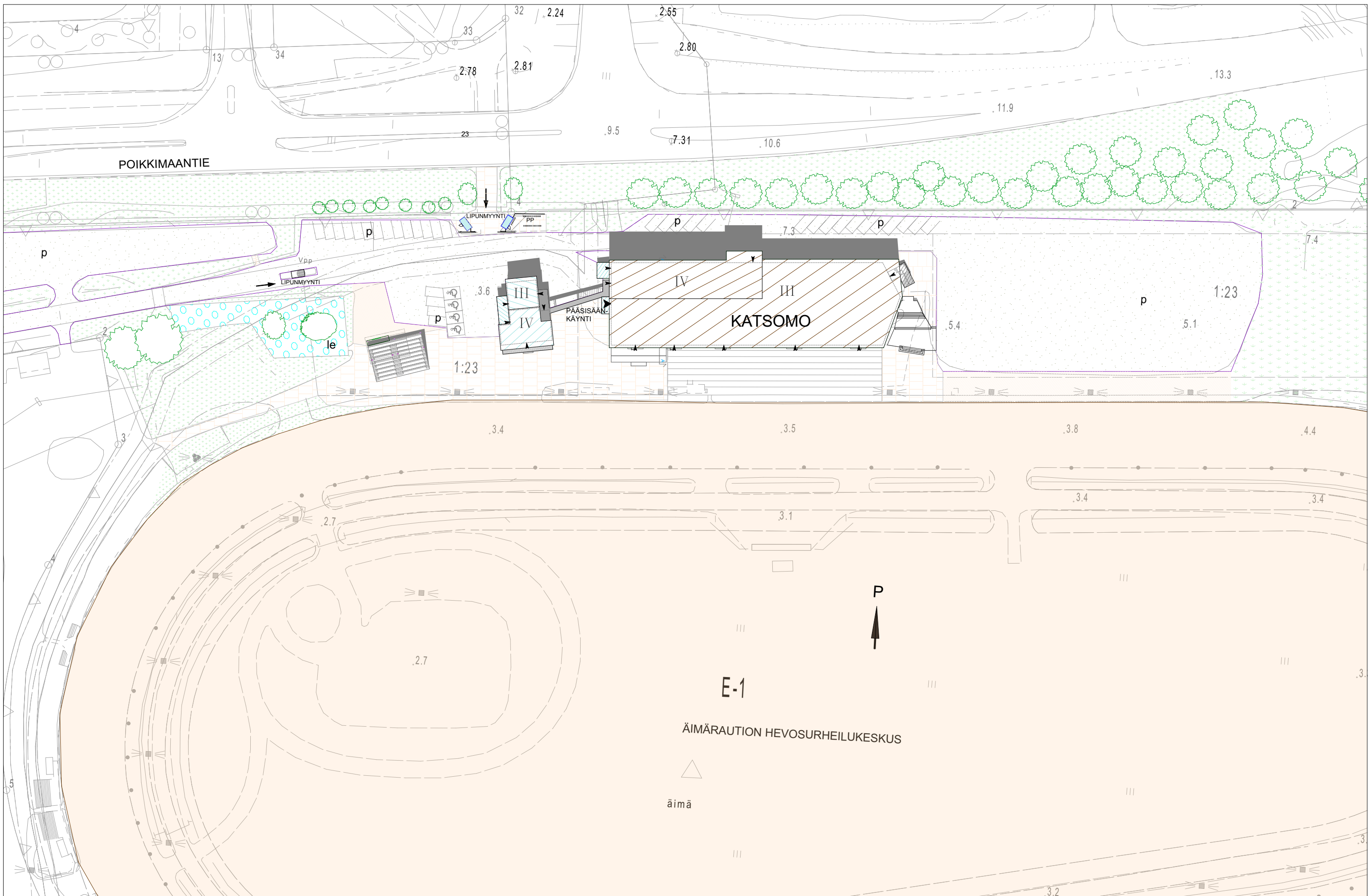
Liite 6 Kulkuyhteydet katsomorakennuksessa

RAVIKATSOMON SUUNNITELMA
© Tanja Ronkainen 2019

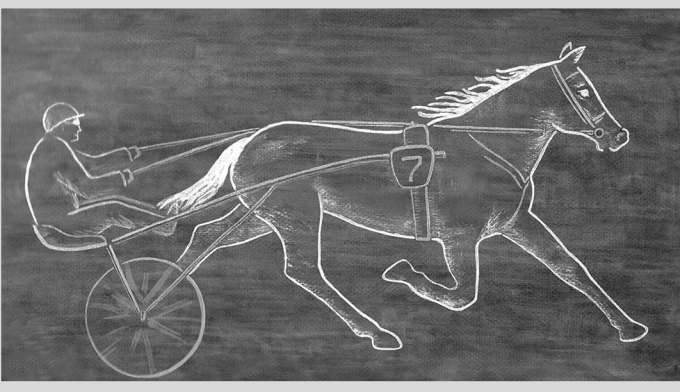

VISUALISOITU NÄKYMÄ KATSOMORAKENNUKSESTA

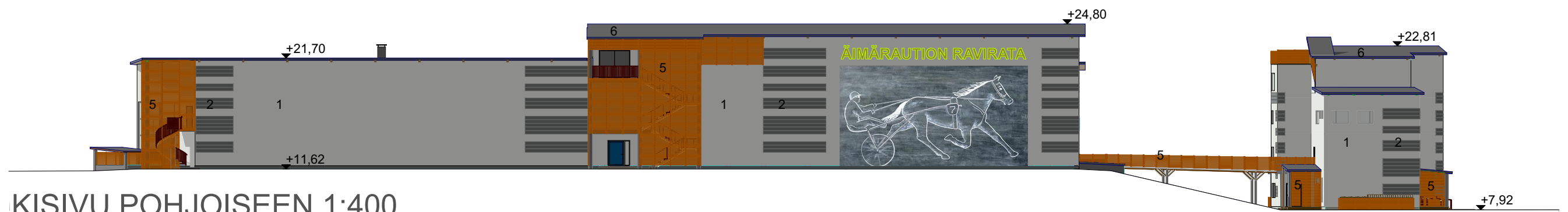
ASEMAPIIRROS 1:1000

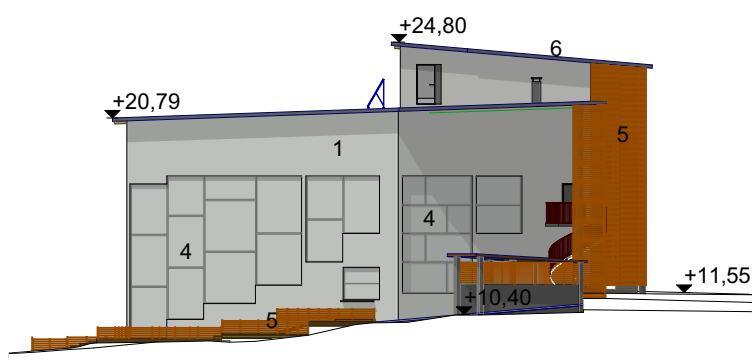

RAVIKATSOMON SUUNNITELMA

© Tanja Ronkainen 2019

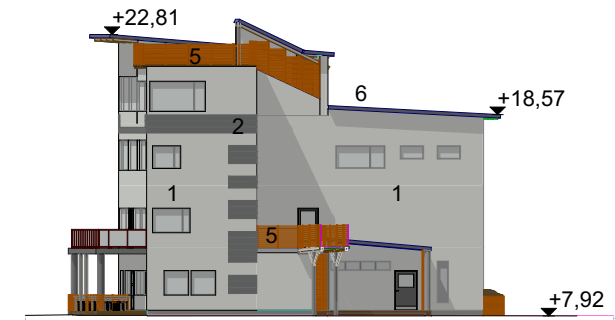
JULKISIVU POHJOISEEN 1:400

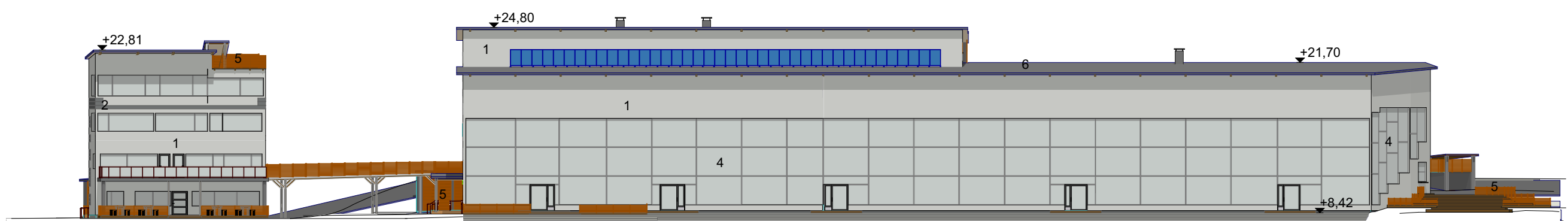
KATSOMO, JULKISIVU ITÄÄN 1:400

JULKISIVUMATERIAALIT

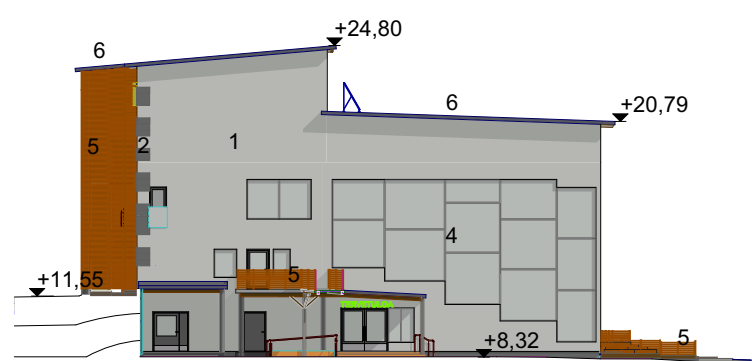
1. HIENOPESTY VALKOINEN VÄRIBETONI
2. HIENOPESTY TUMMANHARMAA VÄRIBETONI
3. GRAAFINEN BETONI
4. IKKUNALASI KIRKAS, KARMIT JA PUITTEET TUMMANHARMAA
5. LÄMPÖKÄSITELTY MÄNTY
6. HARMAA KERMIKATE

TUOMARIRAKENNUS, JULKISIVU ITÄÄN 1:400

JULKISIVU ETELÄÄN 1:400

KATSOMO, JULKISIVU LÄNTEEN 1:400

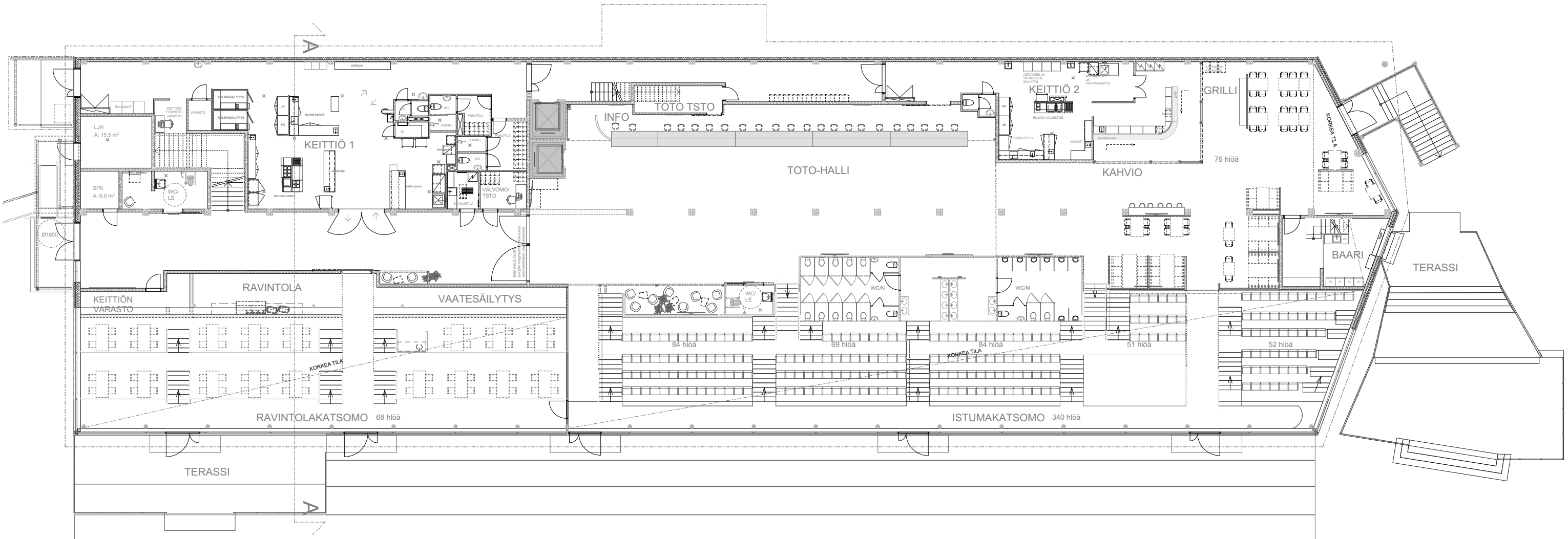
TUOMARIRAKENNUS, JULKISIVU LÄNTEEN 1:400

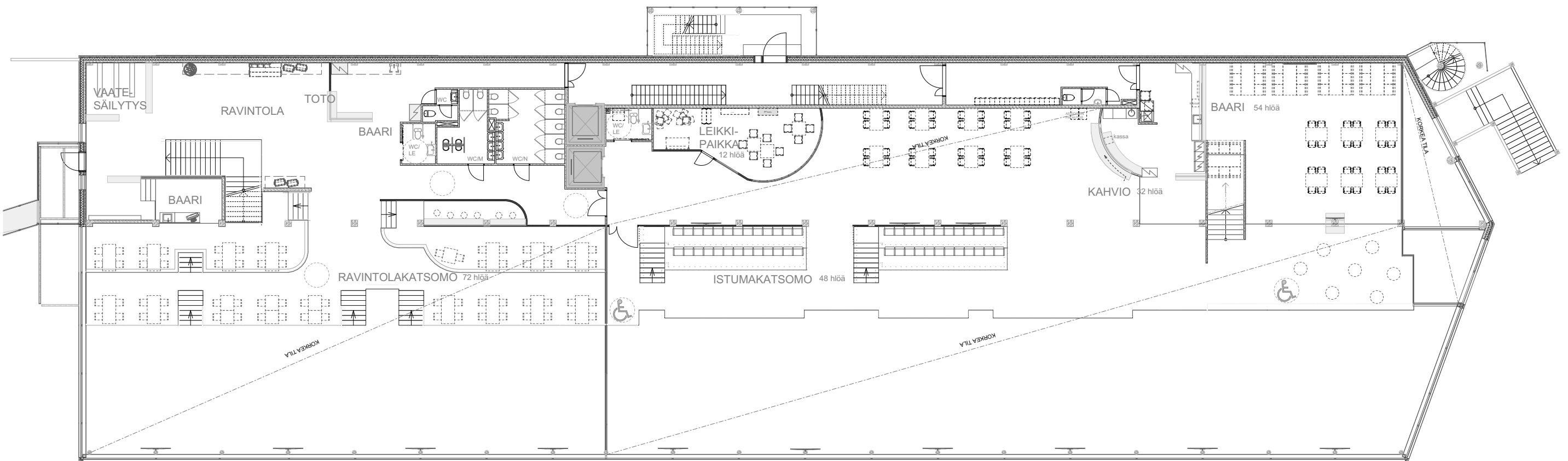
VISUALISOINTIKUVAT JULKISIVUSTA

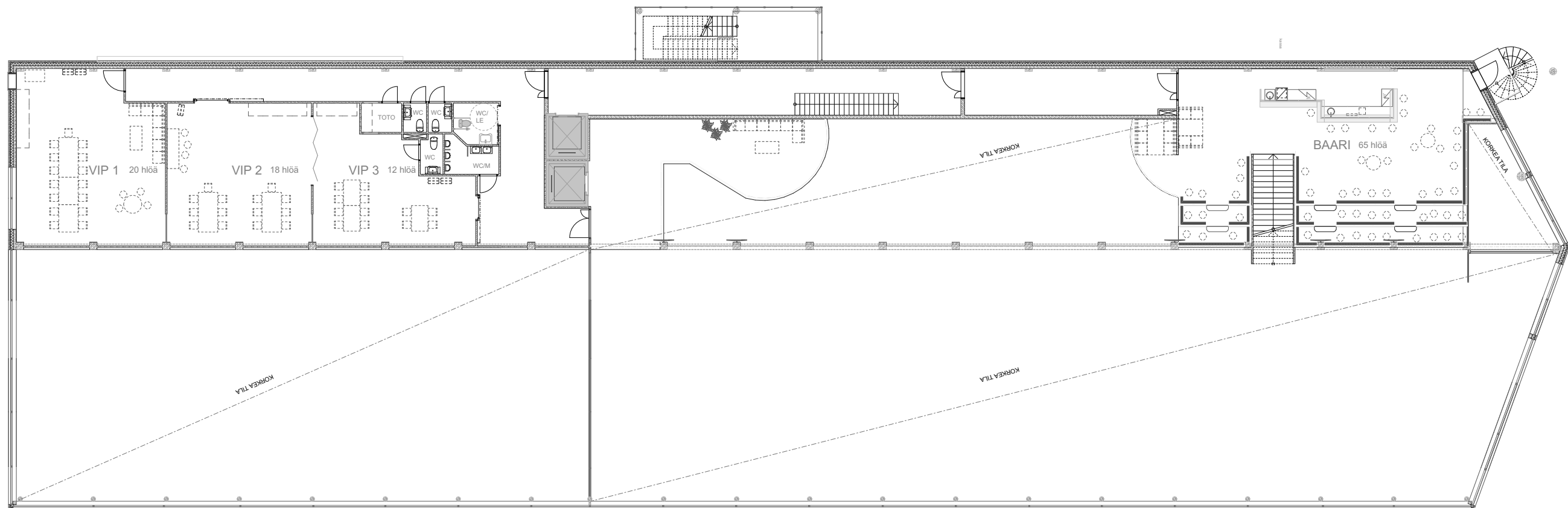
KATSOMORAKENNUKSEN POHJAPIIRUSTUKSET

1. KERROS

2. KERROS

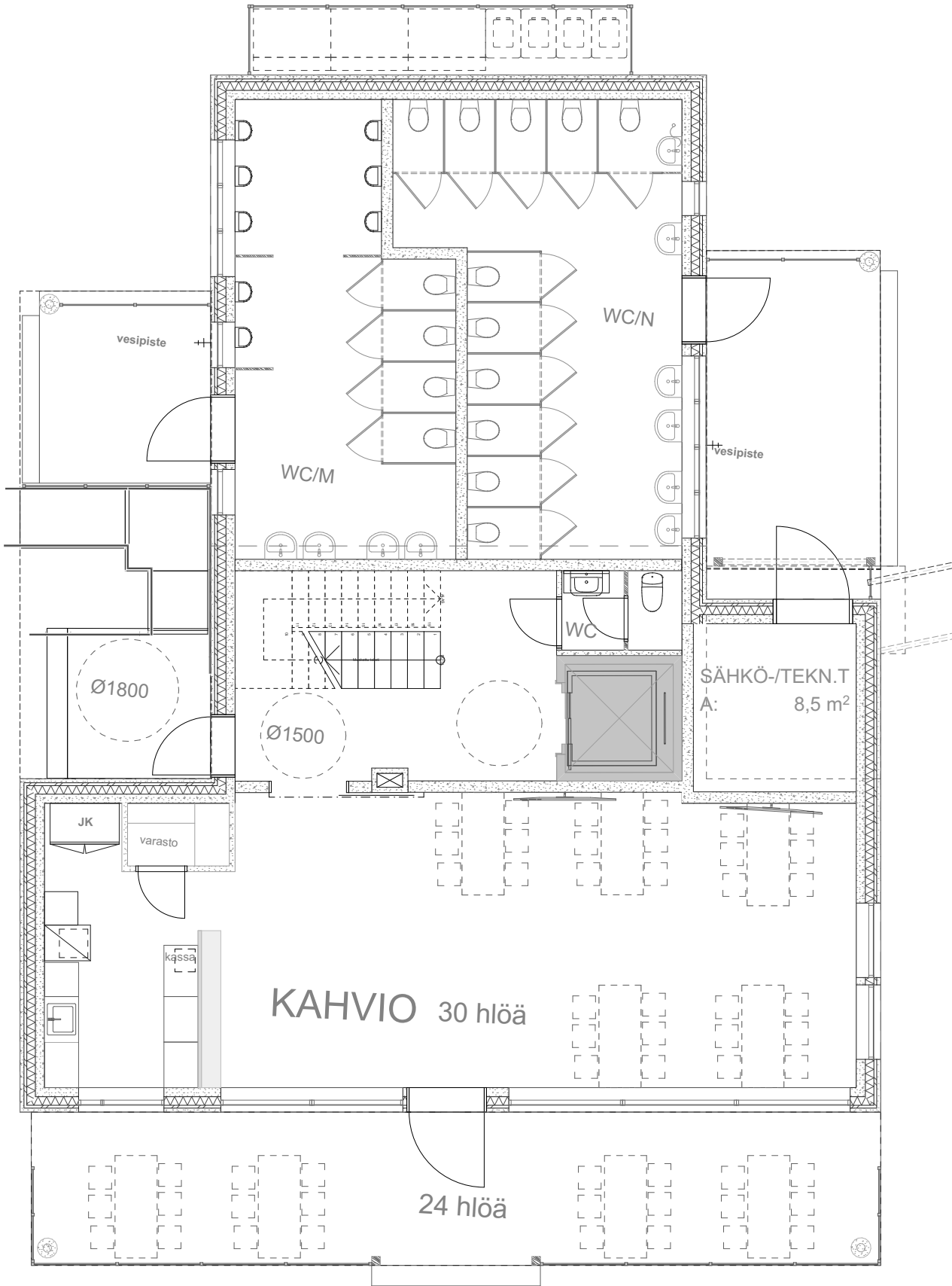

3. KERROS

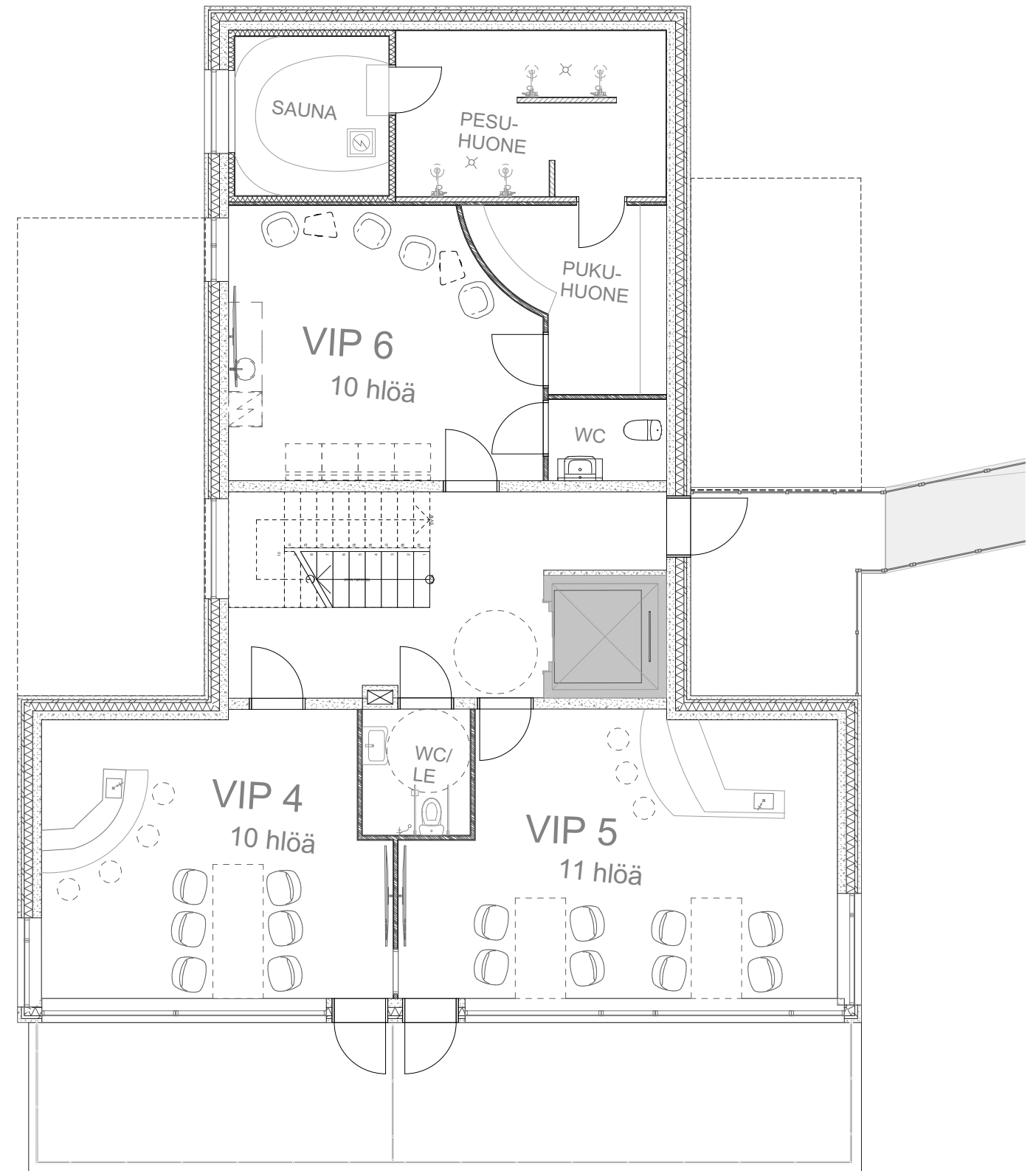

TUOMARIRAKENNUKSEN POHJAPIIRUSTUKSET

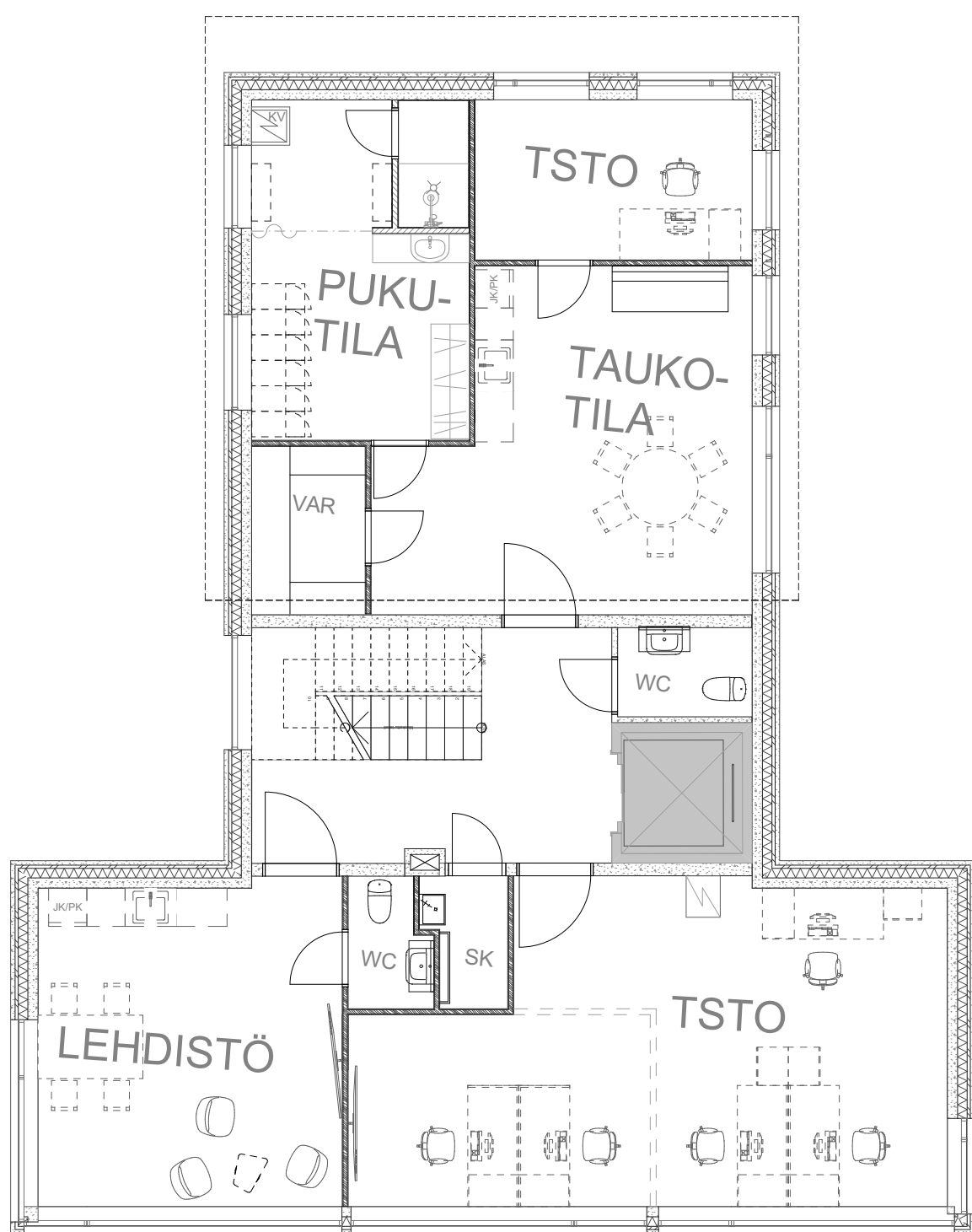
JÄTEASTIAT

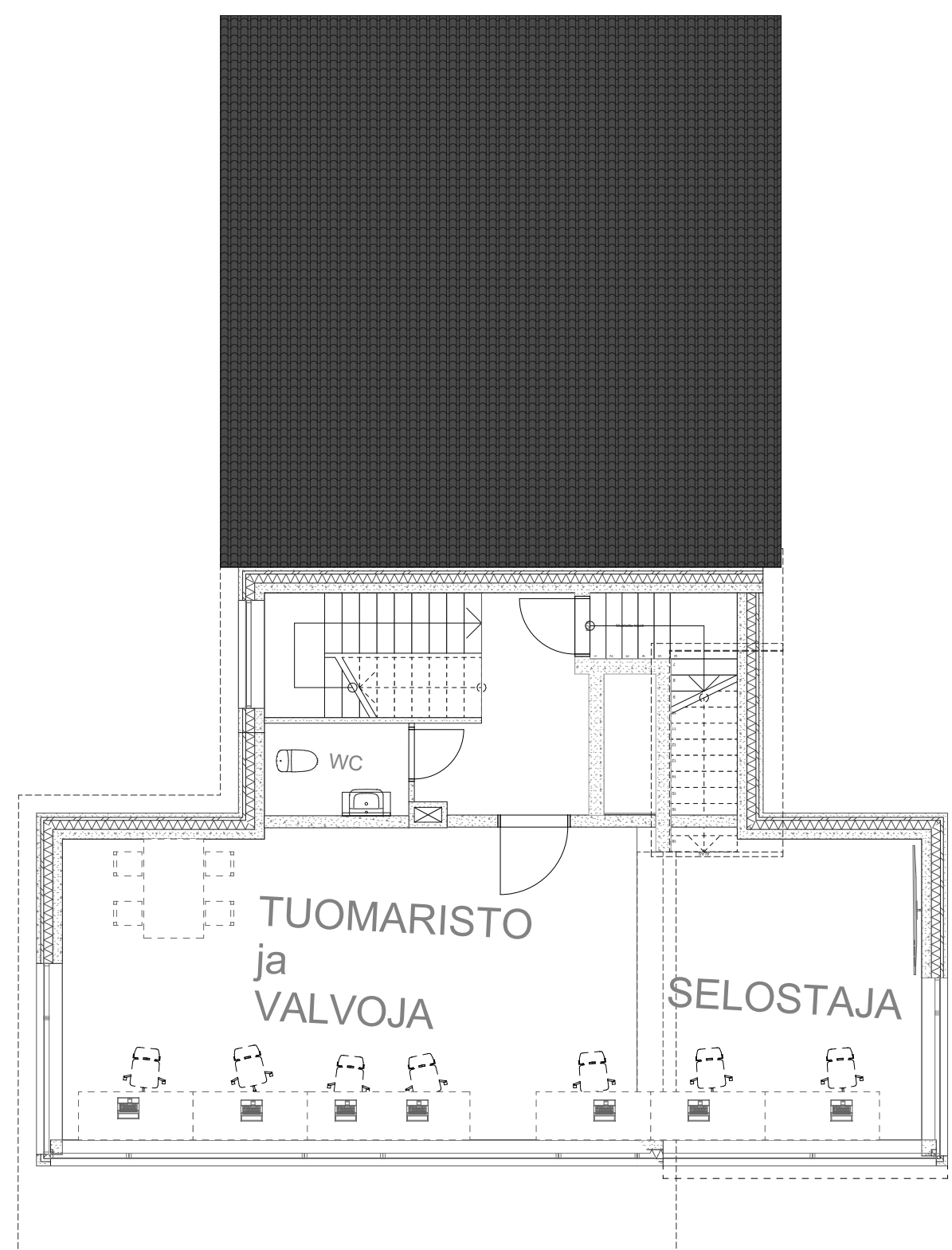
1. KERROS

2. KERROS

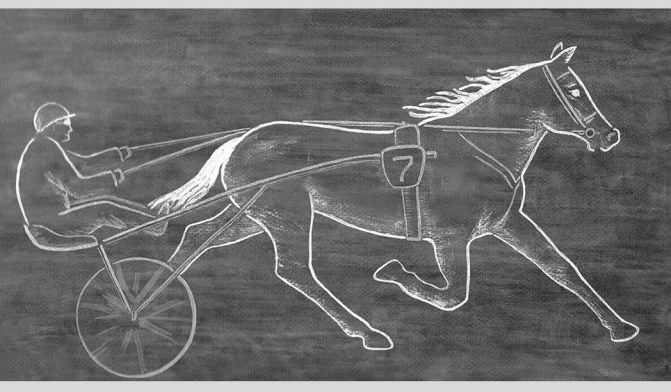

3. KERROS

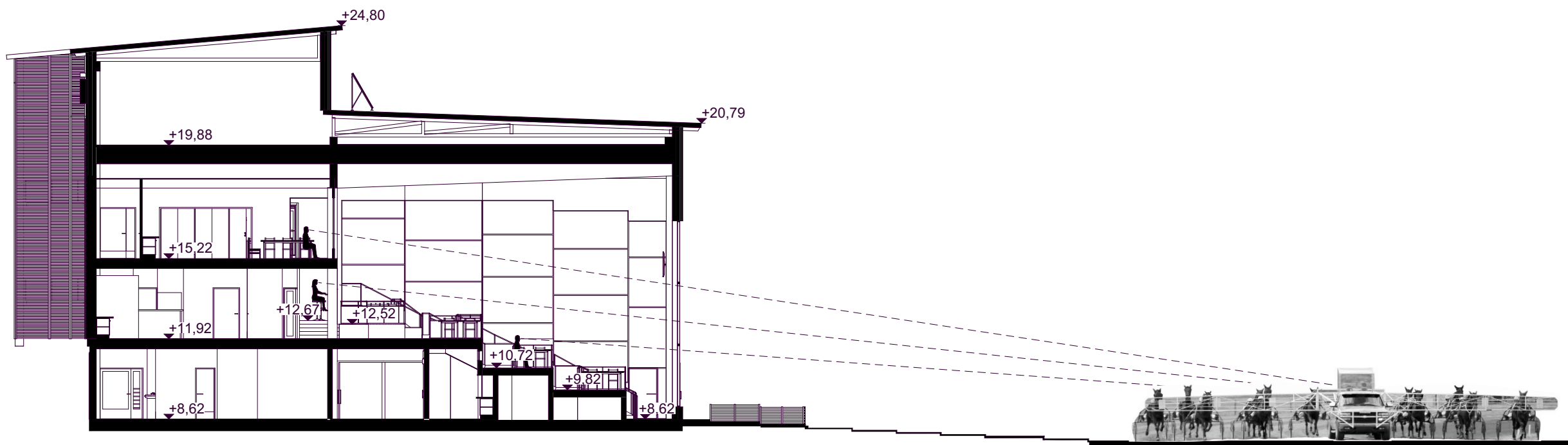
4. KERROS

RAVIKATSOMON SUUNNITELMA

© Tanja Ronkainen 2019

KATSOMORAKENNUKSEN LEIKKAUS A-A

MERENPINTA +0.000
1. KERROS +8.620

VISUALISOITU NÄKYMÄ RAVINTOLAKATSOMOSTA

VISUALISOITU NÄKYMÄ TOTOHALLISTA

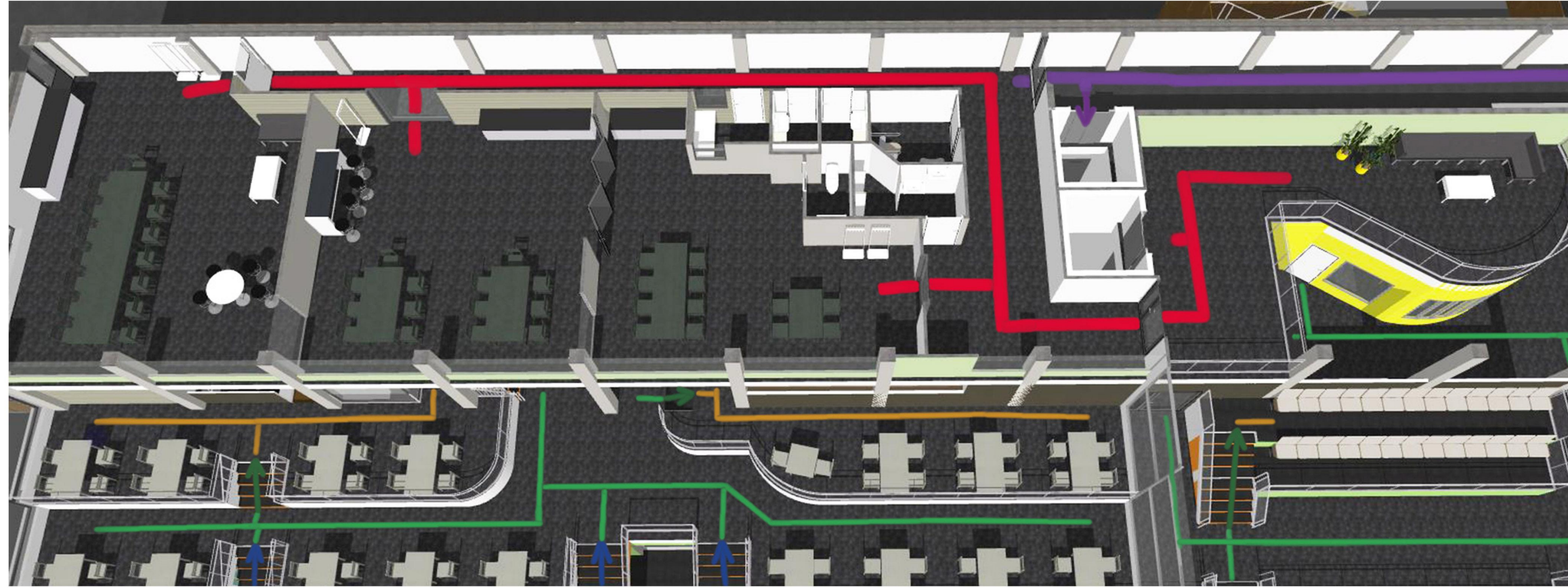

VISUALISOITU NÄKYMÄ 3. KERROKSESTA

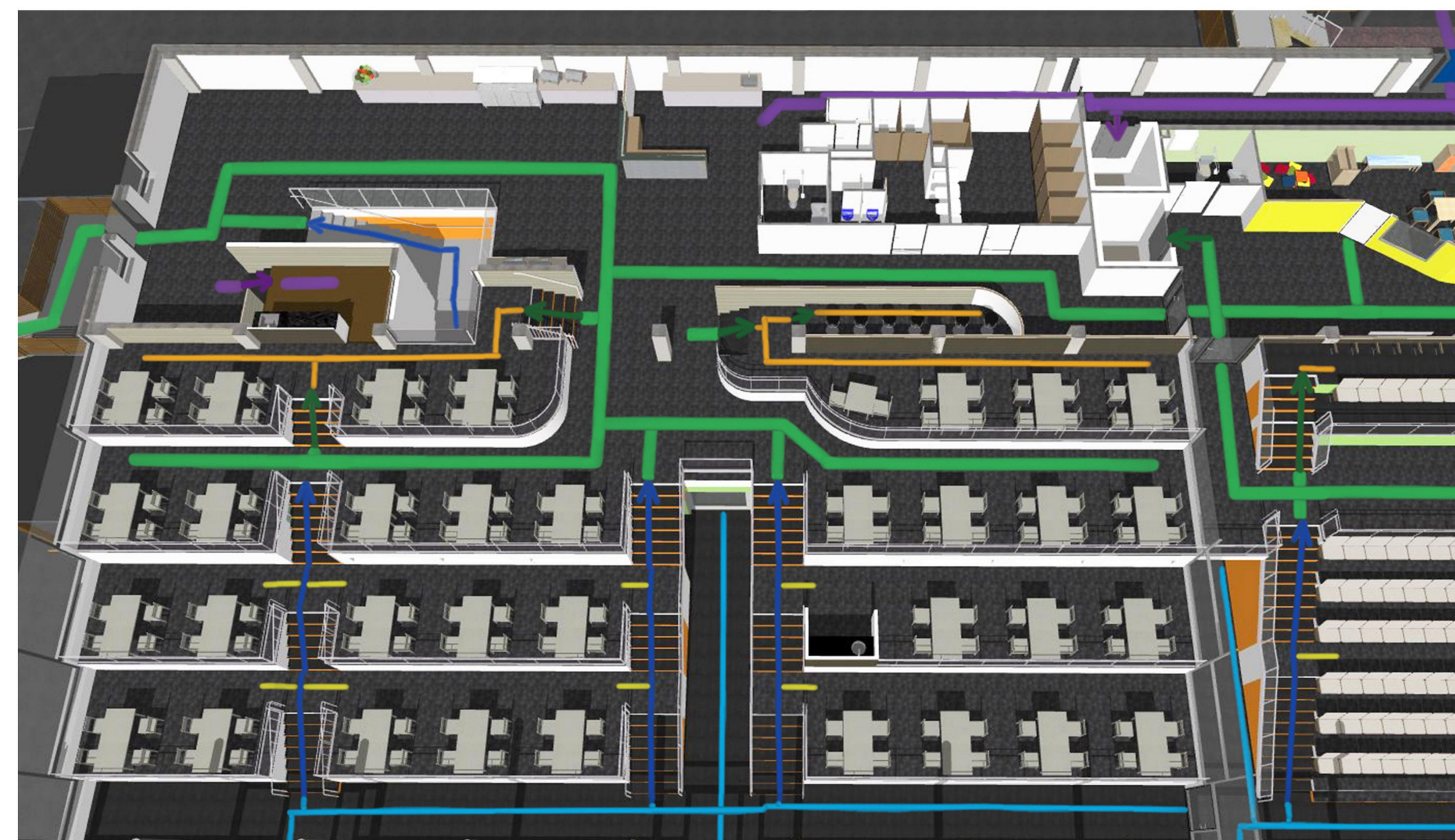
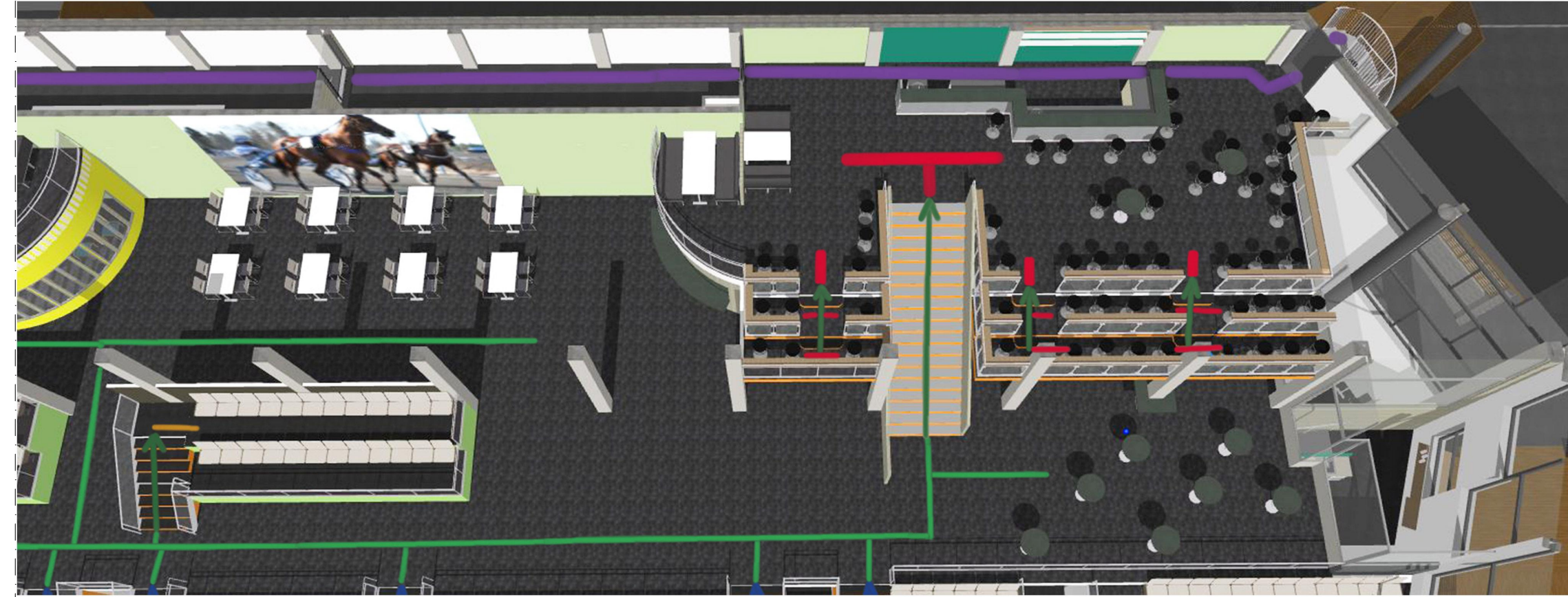

VISUALISOITU NÄKYMÄ ISTUMAKATSOMOSTA JA BAARISTA

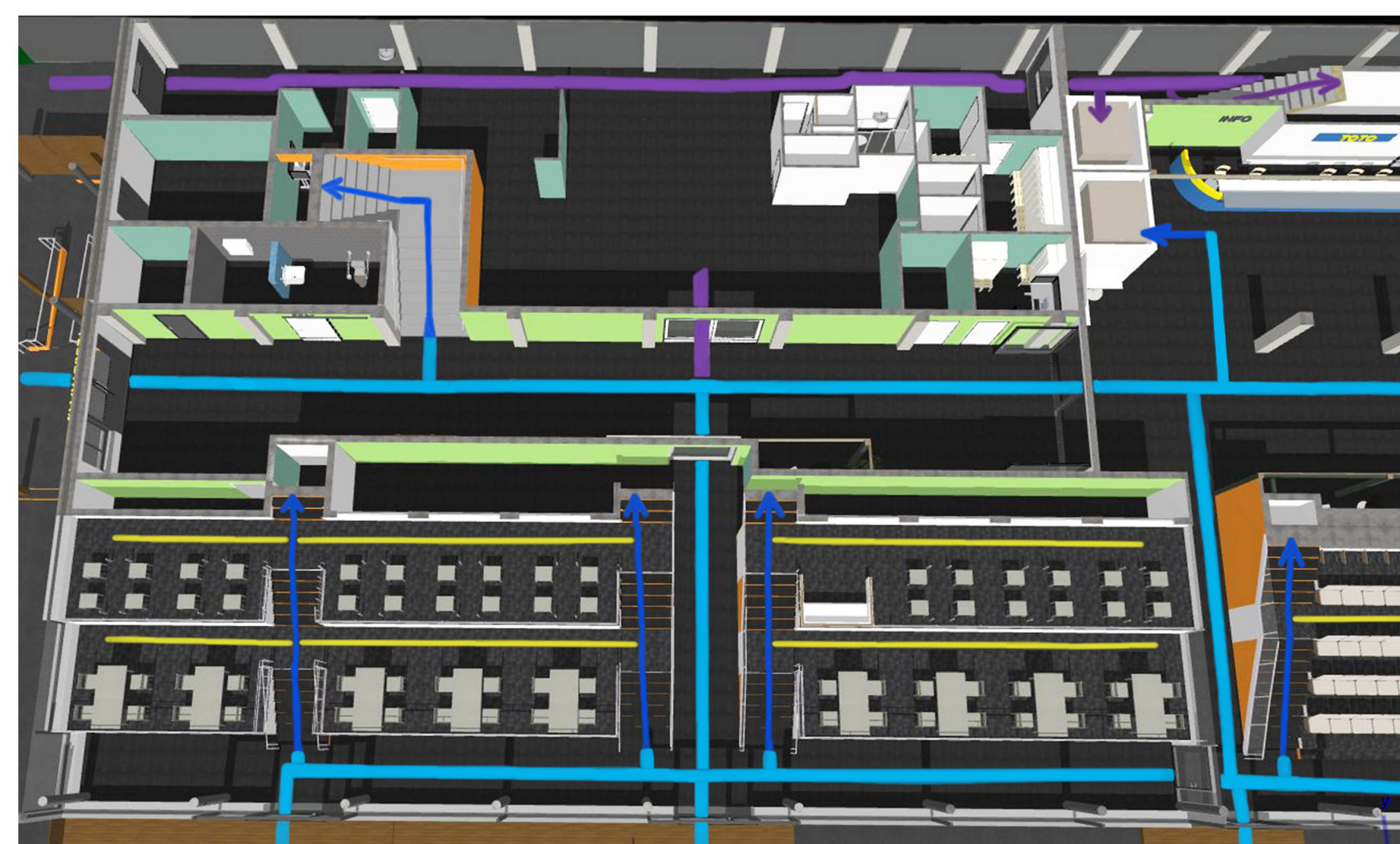

KULKUYHTEYDET KATSOMORAKENNUKSEN
KERROKSISSA

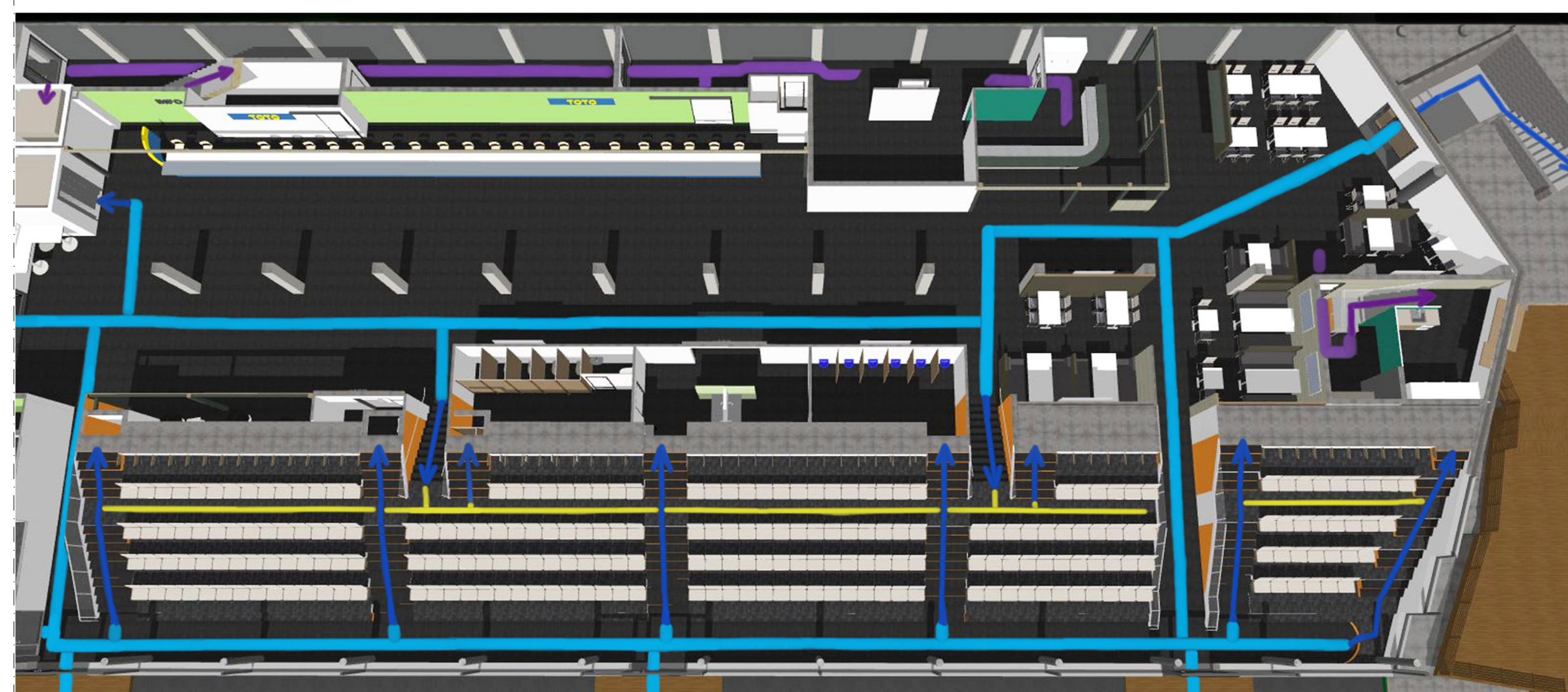
3. KERROS

2. KERROS

1. KERROS

- 3. KERROKSEN KULKUVÄYLÄT
- 2. KERROKSESTA PORTAAT / HISSI
- 2. KERROKSEN KULKUVÄYLÄT
- 1. JA 2.KERROKSEN VÄLILLÄ OLEVAT KULKUTASANTEET
- 1. KERROKSESTA PORTAAT / HISSI
- 1. KERROKSEN KULKUVÄYLÄT
- HENKILÖKUNNAN KULKUVÄYLÄT